

UCHWAŁA NR XXX/252/17
RADY GMINY PILCHOWICE
z dnia 12 stycznia 2017 roku

w sprawie: przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Pilchowice na lata 2017 - 2026.

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 446 z późn. zm.) oraz art.16b, art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2016 r, poz. 930 z późn. zm.)

RADA GMINY PILCHOWICE

uchwała:

§ 1

Przyjmuje się Strategię rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Pilchowice na lata 2017 – 2026 stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Pilchowice.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

§ 4

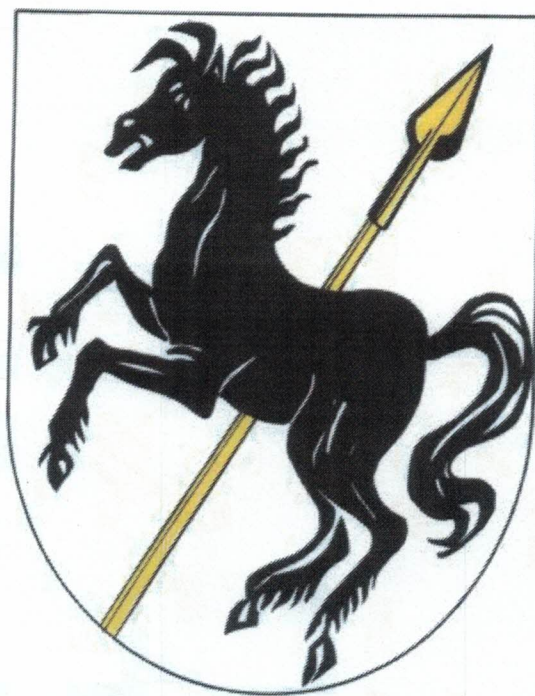
Uchwała podlega ogłoszeniu na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Gminy oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Pilchowice.

PRZEWODNICZĄCA
RADY GMINY PILCHOWICE

Agata Mosiądz - Kramorz
Agata Mosiądz - Kramorz

Załącznik do Uchwały
Nr XXX/252/17
Rady Gminy Pilchowice
z dnia 12 stycznia 2017 r.

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH W GMINIE PILCHOWICE
NA LATA 2017 – 2026**

styczeń 2017 r.

SPIS TREŚCI

Wstęp	3- 4
I. Podstawy prawne	5
1.1 Zgodność celów strategii z wybranymi dokumentami i politykami ...	6
II. Ogólne informacje o Gminie Pilchowice	7
III. Diagnoza problemów społecznych	8
1. Demografia	8-11
2. Pomoc społeczna	11-14
2.1 Dożywanie dzieci	14-15
2.2 Wspieranie rodzin	15-16
2.3 Rodzinna piecza zastępcza	16-17
3. Bezrobocie	17-19
3.1 Prace społecznie użyteczne	19-20
4. Uzależnienia	20
5. Niepełnosprawność	20-22
6. Zdrowie	22
7. Sytuacja osób starszych	23-24
8. Edukacja	24-26
9. Przemoc w rodzinie	26-28
10. Przestępczość	28- 29
IV. Analiza SWOT	29-31
V. Adresaci strategii	31
VI. Cele strategii	32
VII. Cele operacyjne	33-39
VIII. Źródła i ramy finansowe działań przewidzianych do realizacji w ramach strategii	40
IX. Monitoring i ewaluacja	40-41
Spis tabel	42
Spis wykresów.....	43
Spis schematów	44

Wstęp

Podstawę prawną niniejszej Strategii stanowią art. 16 b, ustawy o pomocy społecznej zwanej dalej ustawą, zgodnie z którym gmina i powiat opracowują i realizują strategię rozwiązywania problemów społecznych oraz art. 17 ust. 1 pkt. 1 w/w ustawy „Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2017 – 2026 jest wieloletnim dokumentem programowym, który ma ogromne znaczenie dla bezpieczeństwa społecznego mieszkańców Gminy Pilchowice, a w szczególności grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. Przyjęcie przez samorząd Gminy Pilchowice Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ma także istotne znaczenie dla realizacji lokalnej polityki społecznej. Strategia rozwiązywania problemów społecznych zorientowana jest na rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną w gminie oraz instytucjami działającymi w szerszym obszarze polityki społecznej między innymi jak: edukacja, polityka zdrowotna, bezpieczeństwo publiczne, pomoc niepełnosprawnym, zapobieganie wykluczeniu społecznemu, polityka równego statusu kobiet i mężczyzn.

Działania będą kierowane głównie do środowisk, które pozostają na marginesie życia społecznego, wykluczonych społecznie lub zagrożonych tym zjawiskiem. Pogłębiające się zjawisko ubóstwa rodzin, związane z bezrobociem, problemy egzystencji osób samotnych, starszych i niepełnosprawnych, niedostatek materialny rodzin szczególnie wielodzietnych, uzależnienie i przemoc w rodzinie to trudne problemy społeczne, które stoją do rozwiązania przed władzami samorządowymi oraz instytucjami pomocy społecznej na poziomie lokalnym. Od skuteczności ich rozwiązywania zależy funkcjonowanie wspólnoty samorządowej, jaką stanowi Gmina. Systemowe podejście do rozwiązywania problemów rodziny powoduje, że dysfunkcje mające w niej miejsce nie są traktowane jako izolowane zjawiska dotyczące pojedynczych osób. Stąd, pomimo wielu różnych form pomocy skierowanych bezpośrednio na jednostkę, podejmuje się także pracę z całą rodziną, gdyż zmiany w jej funkcjonowaniu stanowią szansę na to, że następne pokolenie nie stanie się klientami pomocy społecznej, dlatego też najistotniejszą sprawą jest ochrona i zapewnienie warunków do rozwoju rodziny. Nie możemy również zapominać, że praca z ludźmi jest bardzo trudna, gdyż jest to praca na ludzkich emocjach wymagająca dużej empatii, wrażliwości i wyrozumiałości. Strategia rozwiązywania problemów społecznych na lata 2017 – 2026 jest dokumentem wyznaczającym główne kierunki działań mających na celu zapewnienie mieszkańcom Gminy Pilchowice odpowiedniej jakości życia i zabezpieczenia ich podstawowych potrzeb.

W myśl nowej strategii zinstytucjonalizowana pomoc społeczna oferuje pomoc finansową i materialną jako instrument początkujący proces, umożliwiający osobom i rodzinom przezwyciężanie ich trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać we własnym zakresie. Działania te opierają się na zasadach programowania, subsydiarności, koncentracji, elastyczności i otwartości.

Istotą nowego modelu działania pomocy społecznej, kreującej politykę społeczną – a w jej obszarze strategię rozwiązywania problemów społecznych – jest jej uspołecznienie zarówno w procesie planowania, jak też realizacji. Dobrem nadrzędnym strategii rozwiązywania problemów społecznych jest człowiek – jego potrzeby zarówno w kontekście indywidualnym, jak i społecznym. Strategia jest dokumentem opisującym, analizującym i wartościującym zjawiska w tym obszarze rzeczywistości, od którego zależy stworzenie wizji godnego życia

zarówno jednostki, jak też grupy społecznej, jako całości; w praktyce stanowi skuteczny instrument realizacji przyjętych założeń dla osiągnięcia stanu określonego w wizji.

Strategia jest także dokumentem otwartym, podlegającym stałemu monitoringowi i ewaluacji zadań. Wprowadzenie procedur monitoringu i ewaluacji pozwoli na wprowadzenie zmian w realizacji poszczególnych celów i zadań w zależności od zmieniających się warunków oraz potrzeb społecznych. Dokument ma charakter kilkuletni; został przygotowany na lata 2017 - 2026. Jest zgodny z założeniami odnoszącymi się do polityki społecznej dokumentów strategicznych przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim oraz samorządowym i umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m. in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej. Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych.

Diagnoza problemów społecznych została przeprowadzona z uwzględnieniem danych za lata 2013 – 2015. Analizy problemów społecznych dokonano w m.in. w obszarze:

- ubóstwa,
- bezrobocia,
- niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby,
- opieki nad dzieckiem i rodziną,
- przemocy w rodzinie,
- uzależnienia,
- przestępczości.

Bazą do opracowania diagnozy społecznej zawartej w strategii były materiały i analizy statystyczne gromadzone przez instytucje takie, jak: Urząd Gminy, baza danych regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego [www. stat. gov. pl](http://www.stat.gov.pl), Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pilchowicach, Powiatowy Urząd Pracy w Gliwicach, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gliwicach, Komisariat Policji w Knurowie, placówki oświatowe przy wykorzystaniu własnych materiałów sprawozdawczych, analiz, doświadczenia, wiedzy i kompetencji z zakresu polityki społecznej.

Koordynatorem Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pilchowicach.

I. Podstawy prawne

Opracowanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pilchowice na lata 2017-2026 oraz jej wdrażanie, odpowiada właściwym przepisom prawnym, do których należą m. in. :

- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U z 2016 r., poz. 930 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2016r., poz. 575 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2014r., poz. 1118 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2015r., poz. 149 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 1390 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2015r., poz. 1286 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz. U. z 2015r. poz. 2156 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (t.j. Dz. U. z 2016r. poz. 157),
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. 2015r., poz. 114 z późn. zm.),
- ustawa o pomocy osobom uprawnionych do alimentów z dnia 7 września 2007 r. (t.j. Dz. U. z 2015r., poz. 859 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. 2011r., nr 43, poz. 225 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. 2011r. nr 231, poz.1375 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. 2011r. nr 127, poz.721 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz. U. 2015r. poz. 581z późn. zm.),
- ustawa z dnia 16 luty 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t.j. Dz. U. z 2016 poz.195 z późn. zm.).

1.1 Zgodność celów Strategii z wybranymi dokumentami i politykami.

Treść niniejszej Strategii jest zgodna z innymi dokumentami strategicznymi w obszarze polityki społecznej. Należą do nich między innymi strategia Unii Europejskiej na lata 2010-2020 „Europa 2020”. Strategia ta jest programem rozwoju społeczno - gospodarczego Unii Europejskiej. Podkreślona została w niej potrzeba wspólnego działania państw członkowskich na rzecz wychodzenia z kryzysu oraz wdrażania reform umożliwiających stawienie czoła wyzwaniom związanym z globalizacją, starzeniem się społeczeństw czy rosnącą potrzebą racjonalnego wykorzystywania zasobów. W strategii „Europa 2020” wśród inicjatyw przewodnich, mających szczególne znaczenie dla polityki społecznej znalazły się: Europejski program walki z ubóstwem, mający na celu zapewnienie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej poprzez pomoc osobom biednym i wykluczonym oraz umożliwienie im aktywnego uczestniczenia w życiu ekonomicznym i społecznym, Program na rzecz nowych umiejętności i miejsc pracy, koncentrujący się na stworzeniu warunków do unowocześnienia rynków pracy, przez ułatwienie mobilności pracowników i rozwój ich umiejętności, w celu zwiększenia poziomu zatrudnienia oraz zapewnienie trwałości europejskich modeli społecznych.

Na poziomie krajowym odnieść należy się do Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020, której głównym celem jest rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, Strategia niniejsza wpisuje się także w wiele programów, w szczególności w: „Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020. Nowy wymiar aktywnej integracji”, „Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie 2014-2020”, „Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014-2020”. Odnosi się również do „Strategii Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2006-2020”. Strategia niniejsza zgodna jest także ze Strategią Rozwoju Powiatu Gliwickiego na lata 2005-2020 do 2020 roku, Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Gliwickiego na lata 2007-2020 Wreszcie w pewnych zakresach Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Pilchowice na lata 2017 -2026 spójna jest ze Strategią „Gmina Pilchowice 2020”. Jest jednocześnie jej istotnym uzupełnieniem, gdyż znacznie szerzej diagnozuje problemy społeczne. Starano się, aby dokument ten uwzględniał wiele obszarów polityki społecznej w zakresach w jakich dotyczą profilaktyki i rozwiązywania problemów społecznych. Przeprowadzona diagnoza problemów społecznych występujących w Gminie dała podstawy do konstrukcji celu głównego, celów szczegółowych oraz kierunków działań. Osiągać można je poprzez opracowywanie i realizację konkretnych projektów i przedsięwzięć, a także poprzez realizację już funkcjonujących w Gminie programów, do których należą: Gminny system profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną, Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2011-2021; Program „Pomoc gminy w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020 jak też opracowywany cyklicznie Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

II. Ogólne informacje o Gminie Pilchowice

Gmina Pilchowice położona jest w południowo – zachodniej części powiatu gliwickiego. Sąsiaduje z miastami: Gliwice, Knurów, Rybnik oraz gminami Sośnicowice, Czerwionka-Leszczyny, Kuźnia Raciborska. Jest gminą wiejską, a w jej obrębie administracyjnym znajduje się siedem sołectw : Kuźnia Nieborowska, Nieborowice, Leboszowice, Pilchowice, Stanica, Wilcza i Żernica. Powierzchnia Gminy to 69,95 km². Obszar Gminy stanowi 10,18 % powierzchni powiatu gliwickiego. Gmina postrzegana jest jako rolnicza, ponieważ na jej terenie nadal funkcjonuje wiele gospodarstw rolnych. Jednakże z uwagi na małą wielkość gospodarstw dla wielu mieszkańców rolnictwo nie stanowi podstawowego źródła dochodu. Korzystne położenie Gminy w pobliżu dużych aglomeracji miejskich i gospodarczych oraz dogodne połączenia komunikacyjne sprawiają, że duży odsetek ludności utrzymuje się z pracy zarobkowej w pobliskich miastach.

III. Diagnoza problemów społecznych

1. Demografia

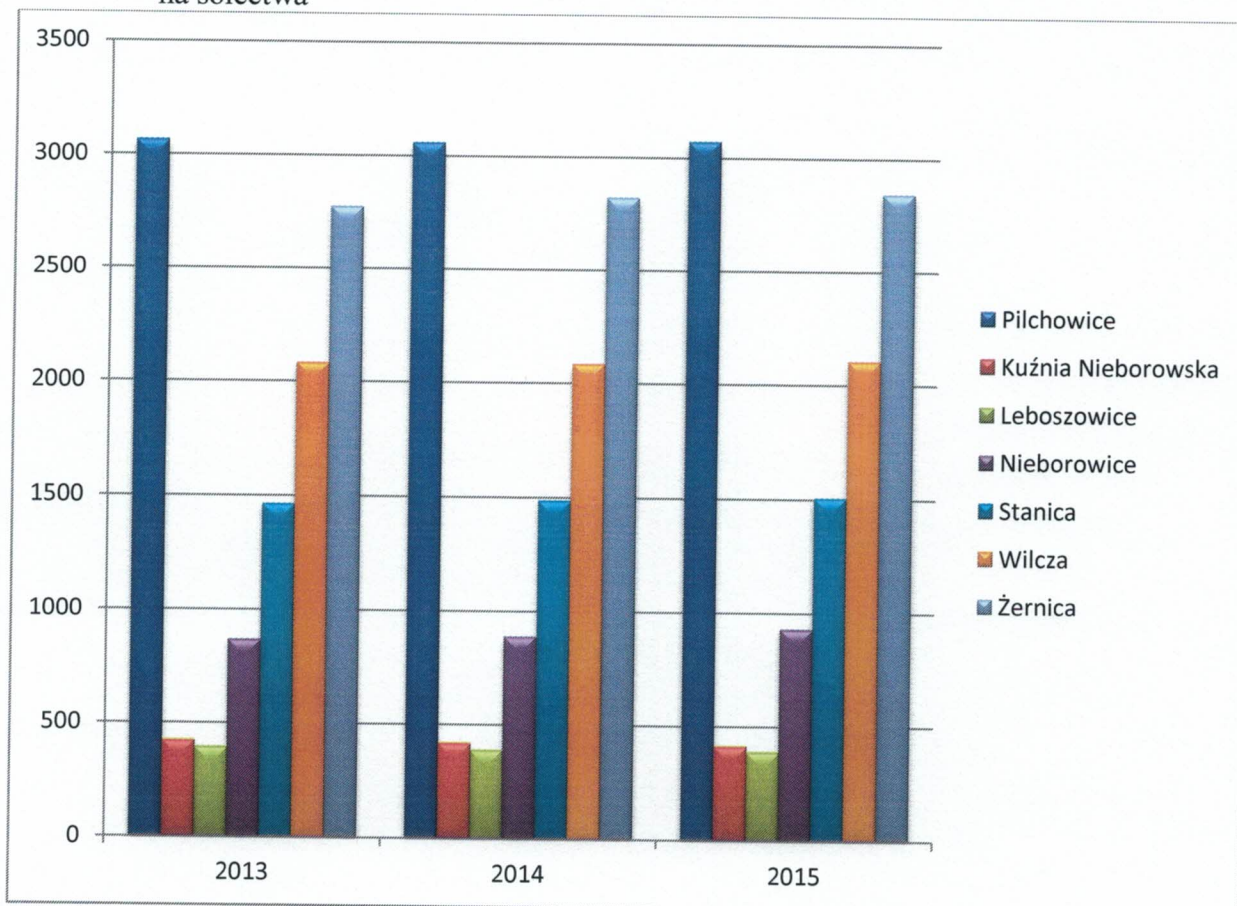
Tabela 1. Liczba mieszkańców Gminy Pilchowice w latach 2013-2015 w podziale na sołectwa

Lp.	sołectwo	2013 r.	2014 r.	2015 r.
1.	Pilchowice	3 065	3 058	3 071
2.	Kuźnia Nieborowska	424	419	414
3.	Leboszowice	393	387	388
4.	Nieborowice	866	888	929
5.	Stanica	1 461	1 484	1 503
6.	Wilcza	2 078	2 081	2 100
7.	Żernica	2 774	2 820	2 843
Razem:		11 061	11 137	11 248

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Pilchowicach

Z powyżej przedstawionych danych wynika, że liczba mieszkańców naszej Gminy stale wzrasta. Najwięcej mieszkańców w porównaniu 2013 r. z 2015 r. przybyło w Żernicy wzrost o 69 osób, Nieborowicach wzrost o 63 osoby, Stanicy o 42 osoby i Wilczy o 22 osoby.

Wykres 1. Liczba mieszkańców Gminy Pilchowice w latach 2013-2015 w podziale na sołectwa

Źródło: Opracowanie własne OPS w Pilchowicach

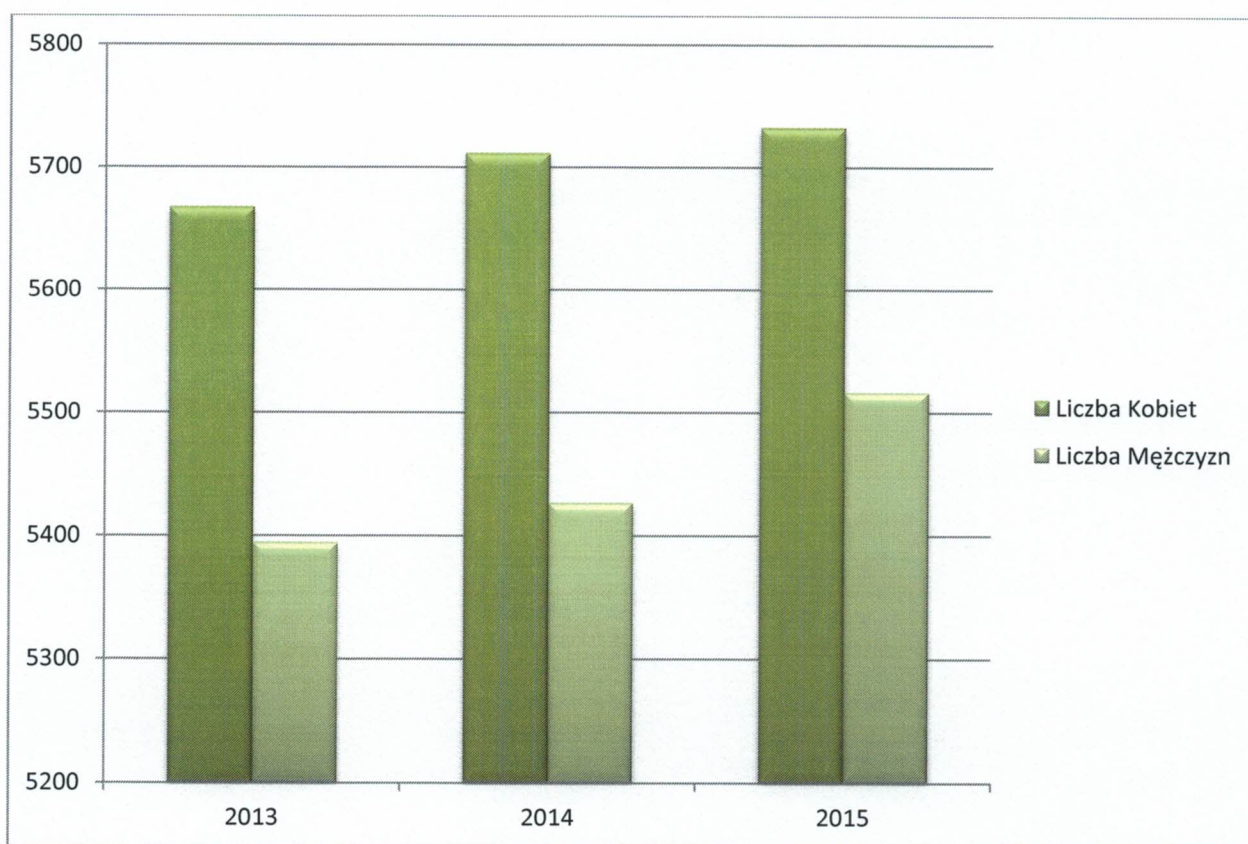
Tabela 2. Liczba mieszkańców w latach 2013-2015 w podziale ze względu na płeć

rok	Liczba kobiet	Liczba mężczyzn	ogółem
2013	5 667	5 394	11 061
2014	5 711	5 426	11 137
2015	5 732	5 516	11 248

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Pilchowicach

Z powyżej przedstawionych danych wynika, że na terenie naszej Gminy zamieszkuje większy odsetek kobiet niż mężczyzn, chociaż w porównaniu 2013 r. z 2015 r. nastąpił wzrost liczby mężczyzn o 122, a kobiet o 65.

Wykres 2. Liczba mieszkańców Gminy Pilchowice w latach 2013-2015 w podziale na płeć

Źródło: Opracowanie własne OPS w Pilchowicach

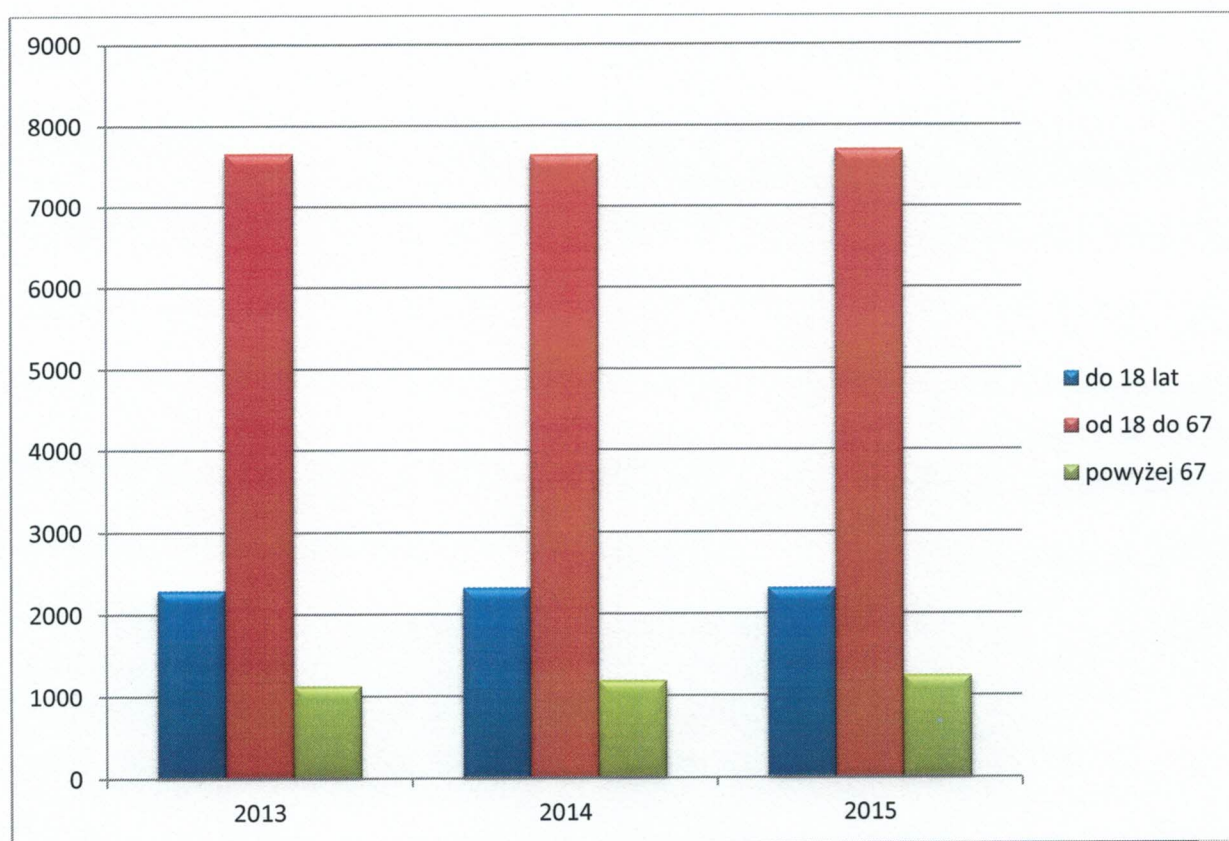
Tabela 3. Ludność według ekonomicznych grup wiekowych w latach 2013-2015

Wyszczególnienie / rok	2013 r.	2014 r.	2015 r.
wiek przedprodukcyjny do 18 lat	2 285	2 317	2 310
wiek produkcyjny od 18 do 67	7 654	7 639	7 700
wiek poprodukcyjny powyżej 67 lat	1 122	1 181	1 238
ogółem	11 061	11 137	11 248

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Pilchowicach

Jak łatwo można zauważyć największą grupę stanowią osoby w wieku produkcyjnym ponad 69% ogółu mieszkańców. Ponadto, na uwagę zasługuje fakt, że liczba osób w wieku do 18 roku życia maleje, natomiast liczba osób w wieku poprodukcyjnym rośnie, co stanowi dowód na to, że również nasze lokalne społeczeństwo „starzeje się”.

Wykres 3. Ludność Gminy Pilchowice w latach 2013-2015 wg ekonomicznych grup wiekowych.

Źródło: Opracowanie własne OPS w Pilchowicach

Tabela 4. Liczba urodzeń w latach 2013-2015 w podziale ze względu na płeć

rok	Liczba dziewcząt	Liczba chłopców	ogółem
2013	53	50	103
2014	67	63	130
2015	45	68	113

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Pilchowicach

Jak wynika z powyższej tabeli najwięcej dzieci urodziło się w 2014 roku. Ponadto w 2015 roku urodziło się o 23 chłopców więcej niż dziewcząt.

Tabela 5. Liczba zgonów w latach 2013-2015 w podziale ze względu na płeć.

rok	Liczba kobiet	Liczba mężczyzn	ogółem
2013	67	57	124
2014	73	74	147
2015	50	70	120

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Pilchowicach

Przyrost naturalny to różnica pomiędzy liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów w danym okresie. Jak wynika z wyżej przedstawionej danych w tabelach 4 i 5, w Gminie Pilchowice odnotowano dodatni przyrost naturalny.

Tabela 6. Migracje wewnętrzne ludności w latach 2013-2015 w podziale na płeć

rok	płeć	napływ	ogółem	odpływ	ogółem	saldo migracji
2013	kobiety	138	267	61	118	149
	mężczyźni	129		57		
2014	kobiety	114	221	77	142	79
	mężczyźni	107		65		
2015	kobiety	125	223	55	97	126
	mężczyźni	98		42		

Źródło: Informacje ze str. GUS

Z danych przedstawionych w powyższej tabeli wynika, że saldo migracji wewnętrznej w latach 2013 – 2015 jest dodatnie, co świadczy o tym, że na teren naszej gminy wprowadza się więcej mieszkańców niż z niego wyprowadza.

2. Pomoc społeczna

Zadania z zakresu pomocy społecznej w Gminie Pilchowice realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pilchowicach. Podstawowym trzonem jego działalności jest realizacja zadań z zakresu pomocy społecznej w oparciu o instrumenty, określone w ustawie o pomocy społecznej, a więc podejmowanie takich działań, których celem jest udzielanie osobom różnych form wsparcia, pozwalających na przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie samodzielnie pokonać przy wykorzystaniu własnych umiejętności, możliwości, zasobów i uprawnień. Ośrodek realizuje zadania pomocy społecznej poprzez: tworzenie warunków organizacyjnych funkcjonowania pomocy

społecznej, analizę i ocenę zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej, przyznawanie i wypłacanie przewidzianych ustawą świadczeń, pobudzanie społecznej aktywności w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz świadczenie pracy socjalnej. Ośrodek może realizować inne zadania, powierzone mu przez właściwe organy na podstawie innych ustaw. Do tych dodatkowych zadań należy realizacja świadczeń pieniężnych na rzecz rodziny w postaci:

- realizacji prac społecznie użytecznych w gminie,
  - przyznawania świadczeń rodzinnych,
  - przyznawania zasiłku pielęgnacyjnego,
  - przyznawania świadczenia pielęgnacyjnego,
  - przyznawania świadczenia wychowawczego,
  - przyznawania świadczenia rodzicielskiego,
  - prowadzenia postępowania w sprawie świadczeń z Funduszu Alimentacyjnego oraz postępowania wobec dłużników alimentacyjnych,
  - realizacji zadań związanych z przemocą,
  - realizacji zadań związanych ze wspieraniem rodziny i systemem pieczy zastępczej,
  - reintegracji społecznej i zawodowej dla osób z wykluczenia społecznego – projekt,
  - pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów,
- które uzupełniają katalog oferowanych przez GOPS usług na rzecz beneficjentów, zagrożonych ubóstwem i deprawacją potrzeb materialnych.

W ramach realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z obowiązków ustawowych, realizacji projektów i programów Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pilchowicach stara się aktywnie współpracować z różnymi instytucjami, organizacjami, w tym pozarządowymi działającymi w tym obszarze. Współpraca ta polega na działaniach interdyscyplinarnych w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, wspierania rodzin, osób niepełnosprawnych i innych grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Tabela 7. Liczba osób i rodzin objętych pomocą materialną i socjalną w latach 2013-2015

rok	Liczba osób	Liczba rodzin
2013	460	186
2014	533	208
2015	523	214

Źródło: Opracowanie własne OPS w Pilchowicach

Z przedstawionego zestawienia wynika, że ogólna liczba rodzin beneficjentów pomocy społecznej na przestrzeni lat 2013-2015 wzrosła. Żyjąc w nowoczesnym świecie narażeni jesteśmy na zmiany, postęp i szybkie tempo życia, co niestety ma też negatywne skutki takie jak nasilający się problem bezrobocia, uzależnienia czy przemoc. Większa część mieszkańców radzi sobie z nowymi problemami pozostali korzystają ze wsparcia instytucji działających na rzecz rodziny. Z uwagi na szerokie spektrum problemów, udzielana przez poszczególne placówki pomoc traktowana jest jako priorytet, który ma na celu przezwyciężenie bieżących trudności, wskazanie możliwości rozwiązań, zmianę niewłaściwych nawyków oraz nabycie umiejętności radzenia sobie z przeciwnościami losu.

Tabela 8. Typy rodzin objętych pomocą społeczną bez pracy socjalnej w latach 2013-2015

Typy rodzin objętych pomocą	Liczba rodzin i osób samotnych w danym roku		
	2013	2014	2015
osoby samotne	54	63	59
2 osoby w rodzinie	13	14	14
3 osoby w rodzinie	21	20	16
4 osoby w rodzinie	17	27	15
5 osób w rodzinie	10	10	8
6 osób i więcej	10	8	10
rodziny ogółem	125	142	122

Źródło: Opracowanie własne OPS w Pilchowicach

Przedstawione dane wskazują, że gospodarstwa od 1 do 4 osób są najbardziej narażone na ryzyko trudności życiowych, których samodzielnie nie są w stanie pokonać, co decyduje o konieczności wejścia w system pomocy społecznej.

Rodzaj gospodarstwa domowego nie jest jedynym czynnikiem ryzyka socjalnego. Tabela poniżej przedstawia zdiagnozowane w latach 2013 -2015 powody trudności życiowych rodzin, uzasadniające przyznanie pomocy.

Tabela 9. Powody przyznania pomocy społecznej w latach 2013-2015

Powody trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin w danym roku		
	2013	2014	2015
Ubóstwo	21	23	16
Bezdomność	7	7	9
Potrzeba ochrony macierzyństwa, w tym:	22	27	27
- wielodzietność	14	12	15
- bezrobocie	76	80	80
- niepełnosprawność	38	37	36
Długotrwała lub ciężka choroba	39	45	41
Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych, w tym:	51	64	54
- rodziny niepełne	17	22	21
- rodziny wielodzietne	13	10	11
Alkoholizm	15	11	14
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	3	6	4
Zdarzenie losowe	1	0	3

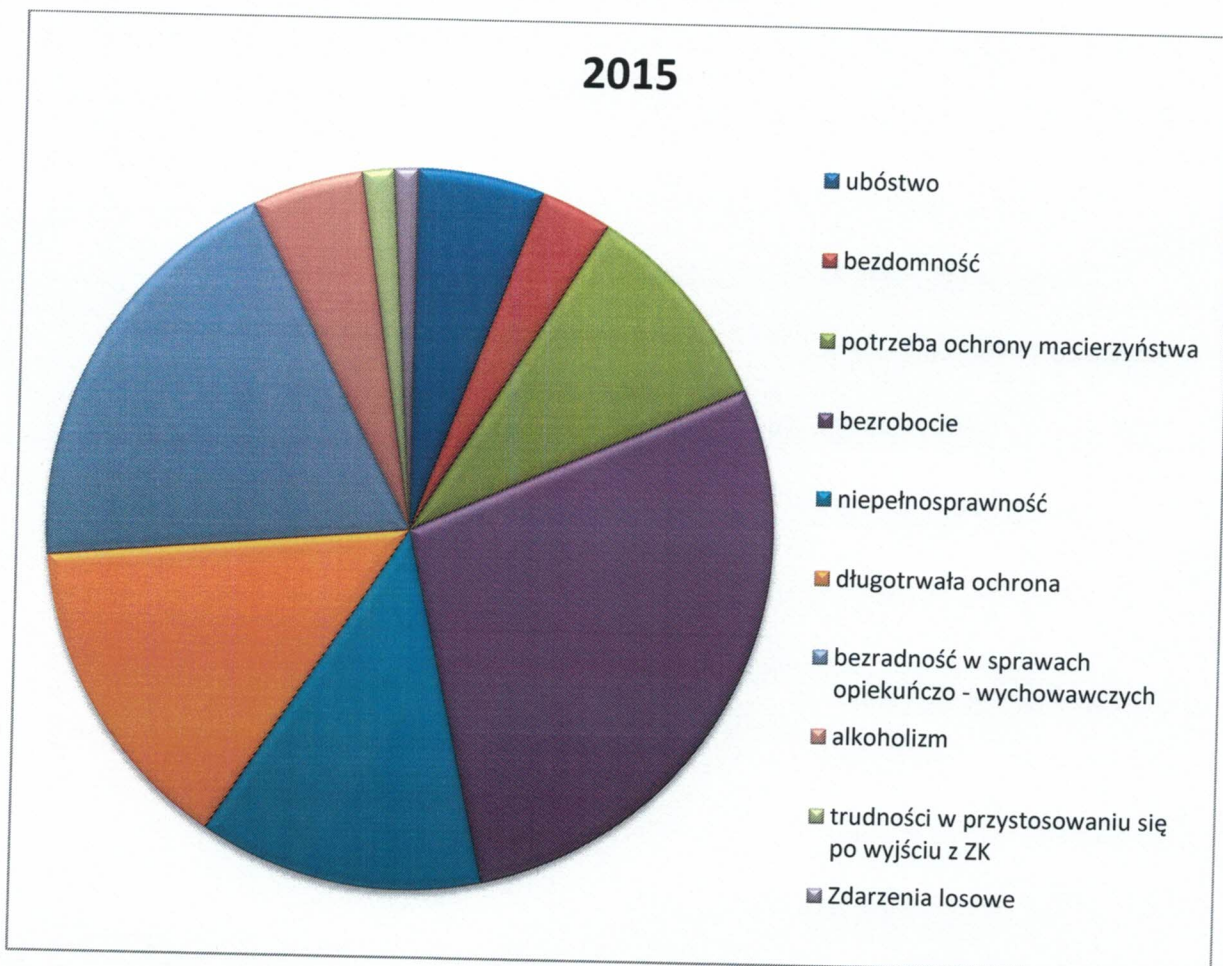
Źródło: Opracowanie własne OPS w Pilchowicach

Z przedstawionych danych wynika, że wzorem lat ubiegłych najpoważniejszą trudnością życiową klientów pomocy społecznej jest bezrobocie i bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Są to główne powody korzystania z pomocy społecznej.

Klientami Ośrodka są osoby i rodziny o niskich kwalifikacjach zawodowych, długotrwale bezrobotne, jak również osoby nie posiadające stałego źródła dochodu, pracujące w niepełnym wymiarze czasu pracy lub dorywczo. Wzrost kosztów utrzymania, niskie dochody własne są głównymi przyczynami zgłaszania się o pomoc finansową.

Trudna sytuacja na rynku pracy, brak nowych miejsc pracy, kryzys, jak i likwidacja dotychczasowych miejsc pracy prowadzi do zwykłej tendencji osób bezrobotnych. Osoby bezrobotne uzyskują pomoc finansową z tut. Ośrodka i są motywowane w kierunku podwyższania kwalifikacji zawodowych, jak również zdobywanie umiejętności poruszania się na rynku pracy w celu znalezieniu zatrudnienia. Następnym czynnikiem korzystania z pomocy społecznej jest długotrwała choroba, potrzeba ochrony macierzyństwa i niepełnosprawność. Analiza zdiagnozowanych w roku 2015 obszarów problemowych w kontekście danych z lat poprzednich wskazuje na niewielkie zmiany w większości obszarów.

Wykres 4. Powody przyznania pomocy społecznej w 2015 roku.

Źródło: Opracowanie własne OPS w Pilchowicach

2.1 Dożywianie dzieci.

Uchwałą Nr LII/453/14 Rady Gminy Pilchowice z dnia 23 stycznia 2014 r. przyjęty został Wieloletni Program Osłony w zakresie Dożywiania „Pomoc Gminy w Zakresie Dożywiania” na lata 2014-2020”. Wieloletni program osłony w zakresie dożywiania „Pomoc Gminy w zakresie dożywiania” jest lokalnym programem pomocy społecznej w rozumieniu art. 110 ust. 10 ustawy o pomocy społecznej, dotyczącym realizacji zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym w zakresie pomocy społecznej, o których mowa w art. 17 ust. 1 pkt 3 i pkt 14, art. 48 ust. 4, ust. 5 ustawy o pomocy społecznej.

Program został utworzony i przyjęty przez Radę Gminy Pilchowice w związku z ustanowieniem przez Radę Ministrów wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020.

Celem programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży oraz osób starszych, niepełnosprawnych i dorosłych z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji. Program jest elementem polityki społecznej gminy w zakresie: poprawy poziomu życia rodzin o niskich dochodach; poprawy stanu zdrowia dzieci i młodzieży; kształtowania właściwych nawyków żywieniowych.

W roku 2015 Programem w Gminie objętych zostało łącznie 275 osób, w tym 73 uczniów skorzystało z posiłku w szkołach, natomiast 202 osobom udzielono pomocy w formie zasiłku celowego na zakup żywności lub posiłku. Koszty Programu ogółem wyniosły 157.779,30 zł, z czego środki własne Gminy to kwota 65.600,00 zł, środki pochodzące z dotacji 92.179,30 zł.

2.2 Wspieranie rodzin

Od 2012 roku uregulowania prawne dotyczące wspierania rodziny i pieczy zastępczej zostały wyłączone z ustawy o pomocy społecznej i zawarte w nowej ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Ustawa ta określa w jednym akcie prawnym zarówno zasady i formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, jak i zasady i formy sprawowania pieczy zastępczej, traktując je jako dopełniające się i wzajemnie powiązane. Nową formą wsparcia w rodzinie jest asystent rodziny. Asystentura rodziny polega na towarzyszeniu rodzinie z dziećmi w poszukiwaniu rozwiązań trudnej sytuacji życiowej z wykorzystaniem mocnych stron członków rodziny, zasobów rodziny, społeczności lokalnej i zasobów instytucjonalnych. Głównym celem asystentury jest podniesienie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych, prowadzenia gospodarstwa domowego, radzenia z sytuacjami dnia codziennego rodziców lub opiekunów dzieci. Efektem powinno być odzyskanie przez osoby przyjmujące pomoc kontroli nad własnym życiem, które pozwala im być samodzielnym oraz tak wypełniać role rodzica, aby środowisko rodzinne sprzyjało bezpieczeństwu i rozwojowi dzieci. Efekt ten jest możliwy do osiągnięcia, przy współudziale rodziny na każdym etapie metodycznego działania: od oceny wstępnej, przez układanie planu pracy i jego realizację po ocenę końcową, dostosowanie pracy do możliwości i kontekstu życia rodziny. W październiku 2014 roku po raz pierwszy zatrudniony został w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Pilchowicach asystent rodziny, który wówczas objął pomocą 4 rodziny. Podejmując pracę z rodziną główny akcent powinien być nałożony na profilaktykę, czyli wsparcie udzielane rodzinie naturalnej dziecka przed wystąpieniem sytuacji kryzysowej, w konsekwencji której może dojść do zabrania dziecka z domu.

Odnotowano następujące problemy dominujące w rodzinach objętych wsparciem:

- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,
- nieumiejętność w gospodarowaniu środkami finansowymi,
- trudności w prowadzeniu gospodarstwa domowego,
- bezrobocie i ubóstwo,
- alkoholizm.
- długotrwała choroba i niepełnosprawność

Aktualnie spośród rodzin wspieranych przez asystenta jest 1 rodzina niepełna, w której opiekę nad dzieckiem sprawuje wyłącznie matka i 4 rodziny pełne. Wśród objętych działaniami asystenta rodzin były 3 rodziny wielodzietne. W sumie wsparciem od października 2014 r. do końca grudnia 2015 r. objętych było 18 dzieci.

Tabela 10. Ilość dzieci objętych pomocą asystenta rodziny w poszczególnych przedziałach wiekowych w latach 2014-2015

wyszczególnienie	Liczba dzieci
0-3 lat pozostające w domu pod opieką	3
Powyżej 3-6 lat wiek przedszkolny	4
Powyżej 6-13 lat szkoła podstawowa	6
Powyżej 13-16 lat gimnazjum	4
Powyżej 16-18 lat dzieci realizujące obowiązek szkolny	1

Źródło: Opracowanie własne OPS w Pilchowicach

Asystent rodziny realizuje opracowany plan pomocy rodzinie pomagając rozwiązać zdiagnozowane problemy.

2.3 Rodzinna piecza zastępcza

W myśl powołanej ustawy piecza zastępcza jest sprawowana w formie rodzinnej (w rodzinie zastępczej) i instytucjonalnej (w placówce opiekuńczo - wychowawczej). Również w nowy sposób zdefiniowano formy rodzinnej pieczy zastępczej. Rodzinna piecza zastępcza jest formą zapewnienia opieki dziecku pozbawionemu całkowicie lub częściowo opieki rodzicielskiej. Jest to przejściowa – okresowa forma opieki nad dzieckiem. W rodzinach zastępczych umieszcza się dzieci, których rodzice zostali trwale lub czasowo pozbawieni praw rodzicielskich lub gdy władza ta została im ograniczona. Umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej następuje na podstawie orzeczenia sądu i po uzyskaniu zgody rodziców zastępczych.

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

1) rodzina zastępcza:

- spokrewniona,
- niezawodowa,
- zawodowa, w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna,

2) rodzinny dom dziecka.

Wszystkie rodziny na ich wniosek mogą być wspierane na określonych zasadach przez rodziny pomocowe. Rodzina zastępcza zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie, w szczególności:

- traktuje dziecko w sposób sprzyjający poczuciu godności i wartości osobowej,
- zapewnia dostęp do przysługujących świadczeń zdrowotnych,
- zapewnia kształcenie, wyrównywanie braków rozwojowych i szkolnych,
- zapewnia rozwój uzdolnień i zainteresowań,
- zaspokaja jego potrzeby emocjonalne, bytowe, rozwojowe, społeczne oraz religijne,
- zapewnia ochronę przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w życie prywatne dziecka,
- umożliwia kontakt z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba że sąd postanowi inaczej.

Tabela 11. Rodziny zastępcze funkcjonujące na terenie gminy Pilchowice w latach 2013-2015

Typ rodziny zastępczej/Rok	2013		2014		2015	
	liczba rodzin	liczba dzieci	liczba rodzin	liczba dzieci	liczba rodzin	liczba dzieci
Rodziny spokrewnione	5	7	7	9	8	10
Rodziny niezawodowe	2	2	1	1	1	1
Rodziny zawodowe	1	5	1	7	1	5
w tym: pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	1	5	1	7	1	5
Rodziny zawodowe specjalistyczne	0	0	0	0	0	0

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gliwicach

Z analizy powyższych danych zawartych w tabeli wynika, że na terenie naszej Gminy w latach 2013–2015 liczba rodzin i dzieci w rodzinach zastępczych spokrewnionych z dzieckiem z roku na rok nieznacznie wzrosła natomiast liczba rodzin niezawodowych z dzieckiem zmalała o 1, rodziny zawodowe pełniące również funkcję pogotowia rodzinnego w 2015 roku są na tym samym poziomie co w 2013 roku. Na terenie naszej gminy nie ma rodzin zawodowych specjalistycznych.

3. Bezrobocie

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, osoba bezrobotna to osoba niezatrudniona i niewykonująca innej pracy zarobkowej, zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy (bądź jeśli jest osoba niepełnosprawną, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia, co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy), nie ucząca się w szkole, z wyjątkiem szkół dla dorosłych lub szkół wyższych w systemie niestacjonarnym, zarejestrowana we właściwym dla miejsca zameldowania powiatowym urzędzie pracy oraz poszukująca zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej.

W ciągu ostatnich trzech lat zaobserwowano spadek liczby osób bezrobotnych roku na terenie Gminy Pilchowice. odnotowano mniej osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędzie pracy w stosunku do lat ubiegłych. Wśród 247 zarejestrowanych bezrobotnych w 2015 roku 91,1% stanowili bezrobotni bez prawa do zasiłku, zaledwie 8,9% to bezrobotni z prawem do zasiłku. Szczegółową analizę struktury bezrobotnych w latach 2013–2015 w Gminie Pilchowice przedstawiono poniżej.

Tabela 12. Charakterystyka osób bezrobotnych w Gminie Pilchowice w latach 2013-2015

wyszczególnienie	Rok		
	2013	2014	2015
Liczba osób bezrobotnych	315	288	247
w tym: kobiet	167	163	146
Liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku	24	32	22
w tym: kobiet	14	15	16

Źródło: dane Powiatowy Urząd Pracy w Gliwicach

Analizując powyższe dane widzimy, że kobiety bezrobotne w gminie Pilchowice stanowią większość. Jako jedną z przyczyn takiego stanu można uznać, że pracodawcy chętniej zatrudniają mężczyzn z zawodowym wykształceniem obawiając się obciążeń związanych

z macierzyństwem, a kobiety po urodzeniu dziecka oraz okresie jego wychowania mają problemy z powrotem na rynek pracy. W odpowiedzi na bezrobocie w naszej Gminie, Powiatowy Urząd Pracy w Gliwicach udziela pomocy osobom pozostającym bez pracy poprzez realizację celów polityki społecznej w zakresie tworzenia miejsc pracy i ograniczenia bezrobocia, w szczególności poprzez: prace interwencyjne, staże, zatrudnienie wspierane, prace społecznie użyteczne, refundację wyposażenia lub doposażenia stanowisk pracy, jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej, szkolenia bezrobotnych, roboty publiczne i inne. Sytuacja klientów pomocy społecznej, którzy borykają się z problemem bezrobocia jest na bieżąco monitorowana przez pracowników socjalnych. Oprócz całego wachlarza pomocy finansowej i rzeczowej osoby te mogą skorzystać również z prac społecznie użytecznych oraz wziąć udział w szkoleniach.

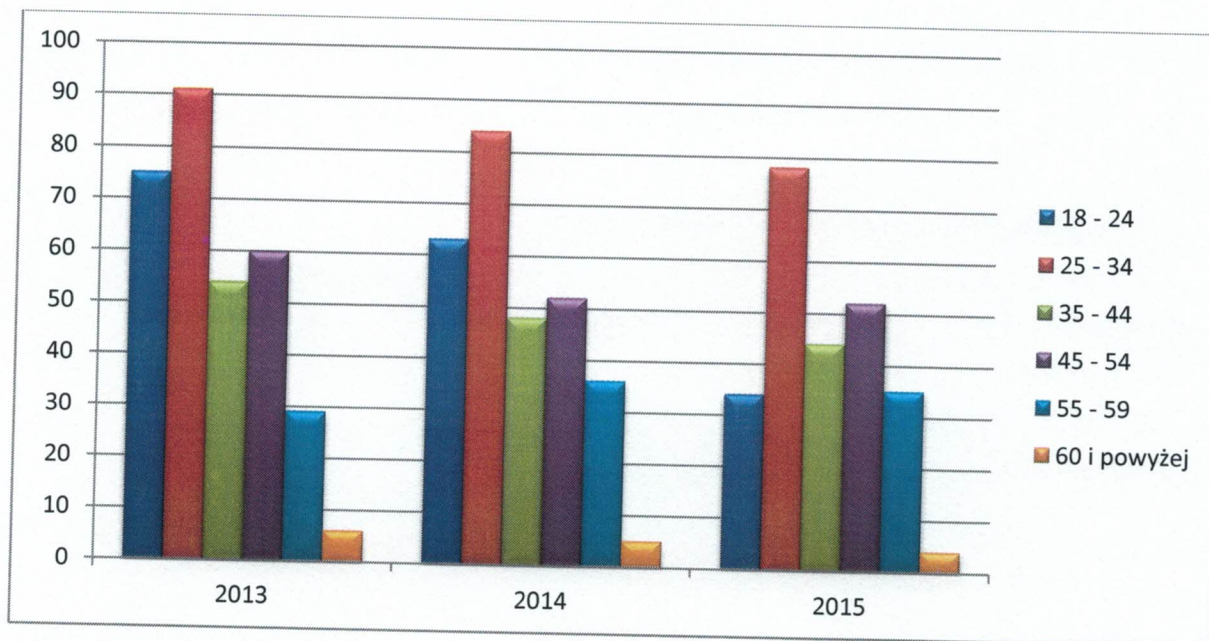
Tabela 13. Struktura osób bezrobotnych w Gminie Pilchowice w latach 2013-2015 ze względu na wiek

Wiek	Liczba osób bezrobotnych w danym roku		
	2013	2014	2015
18-24	75	63	34
25-34	91	84	78
35-44	54	48	44
45-54	60	52	52
55-59	29	36	35
60 i powyżej	6	5	4
Razem:	315	288	247

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Gliwicach

Analizując powyższe dane najwięcej osób bezrobotnych jest w przedziale wiekowym 25-34, w 2013r. i 2014r. stanowiły ok. 29% natomiast w 2015 r. 31,5%

Wykres 5. Struktura osób bezrobotnych w Gminie Pilchowice w latach 2013-2015 ze względu na wiek.

Źródło: Opracowanie własne OPS w Pilchowicach

Tabela 14. Struktura bezrobotnych w Gminie Pilchowice w latach 2013-2015 ze względu na wykształcenie

Rodzaj wykształcenia	Liczba osób bezrobotnych w danym roku		
	2013	2014	2015
Wyższe	40	30	26
Policealne i średnie zawodowe	69	64	56
Średnie ogólnokształcące	30	25	24
Zasadnicze zawodowe	100	89	67
Gimnazjum i poniżej	76	80	74
Razem:	315	288	247

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Gliwicach

Z analizy powyższych danych wynika, że najwięcej problemów ze znalezieniem pracy mają osoby z wykształceniem zawodowym, gimnazjum i poniżej, na kolejnym miejscu są osoby z wykształceniem średnim i policealnym.

Tabela 15. Liczba osób bezrobotnych z terenu Gminy Pilchowice korzystających z różnych form aktywizacji zawodowej w latach 2013-2015

Forma aktywizacji zawodowej	Liczba osób bezrobotnych w danym roku		
	2013	2014	2015
Skierowani do prac interwencyjnych	0	2	0
Skierowani do robót publicznych	1	8	6
Skierowani na staże	11	19	13
Skierowani na szkolenia	32	29	22
Skierowani do prac społecznie użytecznych	12	20	16
Razem:	56	78	57

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Gliwicach

Z powyższych danych wynika, że w latach 2013-2015 osoby bezrobotne najczęściej kierowane były na szkolenia, na drugim miejscu są prace społecznie użyteczne organizowane na terenie naszej gminy.

3.1 Prace społecznie użyteczne

Prace społecznie użyteczne organizowane są przez gminę w urzędzie gminy, ośrodku pomocy społecznej, placówkach oświatowych. Wykonywanie prac społecznie użytecznych odbywa się na podstawie porozumienia zawartego między starostą a gminą, na rzecz której prace społecznie użyteczne będą wykonywane. Powiatowy urząd pracy refunduje gminie ze środków Funduszu Pracy do 60% minimalnej kwoty świadczenia przysługującego bezrobotnemu. Z tej formy pomocy mogą skorzystać osoby bezrobotne bez prawa do zasiłku, a jednocześnie korzystające ze świadczeń pomocy społecznej albo uczestniczące w wyniku skierowania przez powiatowy urząd pracy w kontrakcie socjalnym, indywidualnym programie usamodzielniania, lokalnym programie pomocy społecznej lub w indywidualnym programie zatrudnienia socjalnego. Osoby wykonujące prace w ramach prac społecznie użytecznych pracują w wymiarze do 10 godzin tygodniowo.

W tym czasie mają szansę zdobywać nowe doświadczenia zawodowe. Za swoją pracę otrzymują świadczenie w określonej wysokości, która podlega waloryzacji i nadal posiadają status osoby bezrobotnej.

4. Uzależnienia

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

W pracach Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pilchowicach uczestniczy 8 członków.

Tabela 16. Podejmowane działania przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w 2015 roku

Działania	2015
Liczba nowych osób zgłoszonych na Komisję	5
Liczba wysłanych zaproszeń na Komisję	7
Liczba osób z którymi przeprowadzono rozmowy o podjęcie leczenia dobrowolnie	7
Liczba osób skierowanych na przymusowe leczenie	2

Źródło: Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Pilchowice

W 2015 roku przeprowadzono w punktach sprzedaży napojów alkoholowych (sklepy, bary) 7 kontroli, wszystkie zgodne z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

5. Niepełnosprawność

Zgodnie z definicją sformułowaną przez Światową Organizację Zdrowia (WHO): „Osoba niepełnosprawna to osoba, u której istotne uszkodzenia i obniżenie sprawności funkcjonowania organizmu powodują uniemożliwienie, utrudnienie lub ograniczenie sprawnego funkcjonowania w społeczeństwie, biorąc pod uwagę takie czynniki jak płeć, wiek oraz czynniki zewnętrzne”. Diagnoza tej grupy jest bardzo trudna, ponieważ brak jest pełnych danych w zakresie poszczególnych dysfunkcji. Osoby i rodziny dotknięte problemem niepełnosprawności nie mogą w pełni korzystać z dobrodziejstw życia społecznego z powodu barier architektonicznych i społecznych.

Tabela 17. Pomoc udzielona osobom niepełnosprawnym ze środków PFRON w latach 2013-2015

Rok/liczba osób	2013	2014	2015	
Dofinansowanie do uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych	osoby niepełnosprawne	16	19	17
	opiekunowie osób niepełnosprawnych	10	10	10
Dofinansowanie do zakupu przedmiotów ortopedycznych i sprzętu rehabilitacyjnego	15	28	18	
Dofinansowanie do likwidacji barier funkcjonalnych	3	3	6	
Razem	44	60	51	

Źródło Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gliwicach

Korzystanie z dofinansowania do w/w form pomocy uzależnione jest od wysokości środków PFRON przyznanych powiatowi gliwickiemu w danym roku na realizację zadań wynikających z ustawy o rehabilitacji zawodowej społecznej osób niepełnosprawnych.

Tabela 18. Liczba osób, którym w latach 2013-2015 wydano orzeczenia w Zespole do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Gliwicach.

Wyszczególnienie	Rok		
	2013	2014	2015
Liczba osób dorosłych	92	126	113
w tym: kobiet	49	62	48
Liczba dzieci	12	13	15
Razem	104	139	128

Źródło: Miejski Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Gliwicach.

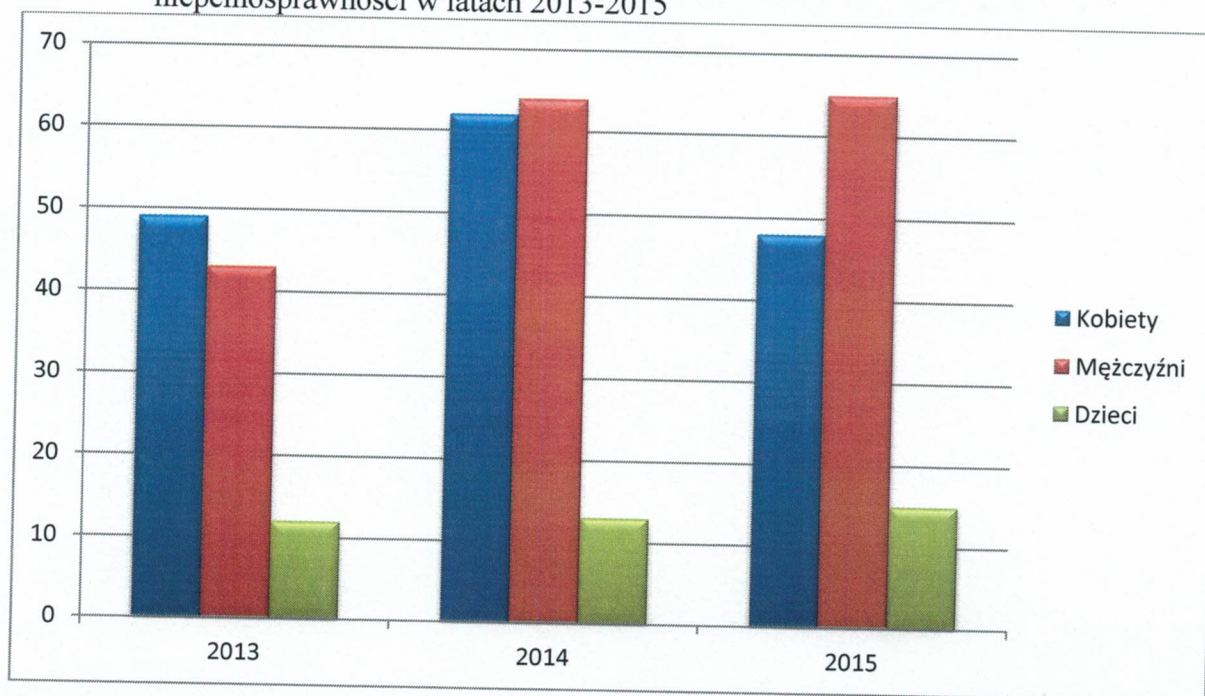
Z powyższych danych wynika, że w latach 2013-2015 liczba osób zaliczonych do stopnia niepełnosprawności w wieku od 0-16 lat jest w każdym roku porównywalna. Przedział wiekowy powyżej 16 lat stanowi największą grupę na terenie gminy Pilchowice z przyznanym stopniem niepełnosprawności.

Osiem osób niepełnosprawnych z terenu naszej gminy uczestniczy w zajęciach prowadzonych w Środowiskowym Domu Samopomocy w Knurowie. Środowiskowy Dom Samopomocy w Knurowie prowadzony jest przez Caritas Archidiecezji Katowickiej. Do zadań ŚDS należy budowanie sieci oparcia społecznego, przygotowania do życia w społeczeństwie i funkcjonowania w środowisku osób przewlekle psychicznie chorych i osób niepełnosprawnych intelektualnie. Dla każdego uczestnika opracowywany jest indywidualny plan postępowania wspierająco-aktywizującego ustalany odpowiednio do potrzeb i możliwości psychofizycznych, rodzaj i zakres usług mający za zadanie m. in. wyrobienie:

- umiejętności wykonywania czynności życia codziennego oraz zaradności osobistej,
- psychofizycznych sprawności oraz podstawowych i specjalistycznych umiejętności zawodowych, umożliwiających uczestnictwo w szkoleniu zawodowym albo podjęcie pracy.

Osoba kierowana jest na zajęcia w ŚDS na podstawie decyzji administracyjnej. Co najmniej raz na 6 miesięcy zbiera się zespół wspierająco-aktywizujący celem omówienia realizacji indywidualnych planów postępowania wspierająco-aktywizującego i osiągniętych rezultatów, a także ewentualnej możliwości ich modyfikacji.

Wykres 6. Liczba osób, którzy otrzymali orzeczenie o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności w latach 2013-2015

Źródło: Opracowanie własne OPS w Pilchowicach

6. Zdrowie

Na nasze zdrowie indywidualne jak i zbiorowe wpływa wiele czynników. Głównie są to warunki środowiska nas otaczającego, czynniki genetyczne, warunki ekonomiczne, poziom wykształcenia, stosunki międzyludzkie w bliskim otoczeniu i w rodzinie, dostępność i korzystanie z opieki zdrowotnej.

W zakresie ochrony zdrowia i życia na terenie Gminy Pilchowice funkcjonują następujące placówki:

NZOZ „Med.-Profil” Sp. z o.o. w Żernicy, Pilchowicach i Wilczy (Zespół Ośrodków Zdrowia) placówka świadczy usługi w następujących poradniach: poradnia lekarza pierwszego kontaktu oraz pielęgniarki POZ, poradnia ginekologiczno-położnicza, poradnia chirurgii ogólnej, poradnia neurologiczna, poradnia otolaryngologiczna, poradnia stomatologiczna, poradnia rehabilitacyjna;

Szpital Chorób Płuc im. Św. Józefa Sp. z o. o. w Pilchowicach świadczy usługi medyczne na wysokim poziomie zgodnie z obowiązującymi aktami prawnymi i oczekiwaniami pacjentów, zapewniając im i osobom odwiedzającym, a także personelowi przyjazne oraz bezpieczne warunki pobytu i pracy. Świadczenia zdrowotne udzielane są świadczeniobiorcom w poradni chorób płuc i gruźlicy, oddziałach szpitalnych, laboratorium oraz pracowniach diagnostycznych. Przy szpitalu działa Zespół Długoterminowej Opieki Domowej dla Pacjentów Wentylowanych Mechanicznie;

Śląskie Centrum Medycyny Inwazyjnej prywatna jednostka medyczna spółki Advence Med Sp. z o.o. Jest to jedna z najnowocześniejszych prywatnych placówek medycznych świadcząca m. in. usługi w zakresie ambulatoryjnej opieki medycznej, diagnostyki specjalistycznej i leczenia szpitalnego. Placówka świadczy usługi w następujących poradniach: kardiologii, onkologii, neurologii, endokrynologii, ginekologii, urologii, okulistyki, ortopedii oraz chirurgii ogólnej.

7. Sytuacja osób starszych

Przez większą część historii gatunku ludzkiego poszczególni jego przedstawiciele starzeli się, a populacje nie. Jednostki przechodziły przez typowy cykl życia, podczas kiedy struktura wiekowa społeczeństw pozostawała stosunkowo niezmienna. Odsetek ludzi starych zwykle był znikomy i nie przekraczał 2% lub 3%. Zmianę pod tym względem przyniosła druga połowa XX w. przypadający na okres intensywnie postępującego wzrostu liczby i odsetka ludzi starych. Prognozy demograficzne jednoznacznie wskazują, że proces starzenia się społeczeństw krajów europejskich zintensyfikuje się w najbliższych dekadach. W okresie 2010-2020 próg starości zaczną przekraczać osoby z powojennego, a w okresie 2040-2050 w fazę starości wchodzić zaczną ich dzieci, przedstawiciele tzw. echa powojennego wyżu. Starość demograficzna Wyznacznikiem starości demograficznej (inaczej społecznej) są zauważalne zmiany dokonujące się w strukturze wieku ludności, a polegające na wzroście udziału ludzi starych w ogólnej liczbie ludności. Proces ten spowodowany jest z jednej strony stopniowym wydłużaniem przeciętnej długości życia (przez co okresu starości dożywają coraz większe grupy ludzi- jest to tzw. starzenie się od góry piramidy wieku ludności), z drugiej natomiast spadkiem dzietności (przez co zwiększa się udział osób starych względem młodszych generacji- jest to tzw. starzenie się od dołu piramidy wieku ludności). Według terminologii ONZ starzenie społeczeństwa zaczyna się, gdy udział ludności w wieku powyżej 65 lat przekroczy 7% ogółu. „Magiczne” 7% stanowi próg starości demograficznej, natomiast przekroczenie 10% wskaźnika oznacza zaawansowaną starość demograficzną.

Tabela 19. Starość w danych demograficznych na terenie Gminy Pilchowice w latach 2013-2015

Wyszczególnienie / rok	2013 r.	2014 r.	2015 r.
wiek poprodukcyjny powyżej 67 lat	1 122	1 181	1 238
ogółem liczba mieszkańców gminy	11 061	11 137	11 248

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Pilchowicach

Liczebność ludzi w wieku poprodukcyjnym na terenie Gminy Pilchowice każdego roku wzrasta o 0,5%. Konsekwencje kulturowe obejmują zagadnienia udziału ludzi starych w życiu całego społeczeństwa. Ludzie starsi nie zajmujący się pracą zawodową chętnie rozwijają swoje zainteresowania turystyczne, hobbystyczne, kulturalne, edukacyjne, które na terenie Gminy Pilchowice realizują w ramach uczestniczenia w spotkaniach Uniwersytetu Trzeciego Wieku i członkostwa w Związku Emerytów i Rencistów, Kołach Gospodyń Wiejskich oraz innych stowarzyszeniach. Konsekwencje socjalne starzenia się ludności to większe zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze i socjalne.

Należy zauważyć, że z uwagi na konieczność ponoszenia odpłatności przez Gminę za mieszkańca przebywającego w domu pomocy społecznej liczba osób kierowanych do placówek stacjonarnych jest znacznie mniejsza od istniejących potrzeb.

Tabela 20. Liczba osób skierowanych i przebywających w domach pomocy społecznej oraz odpłatność gminy za pobyt mieszkańców w tego rodzaju placówkach stacjonarnych w latach 2013-2015

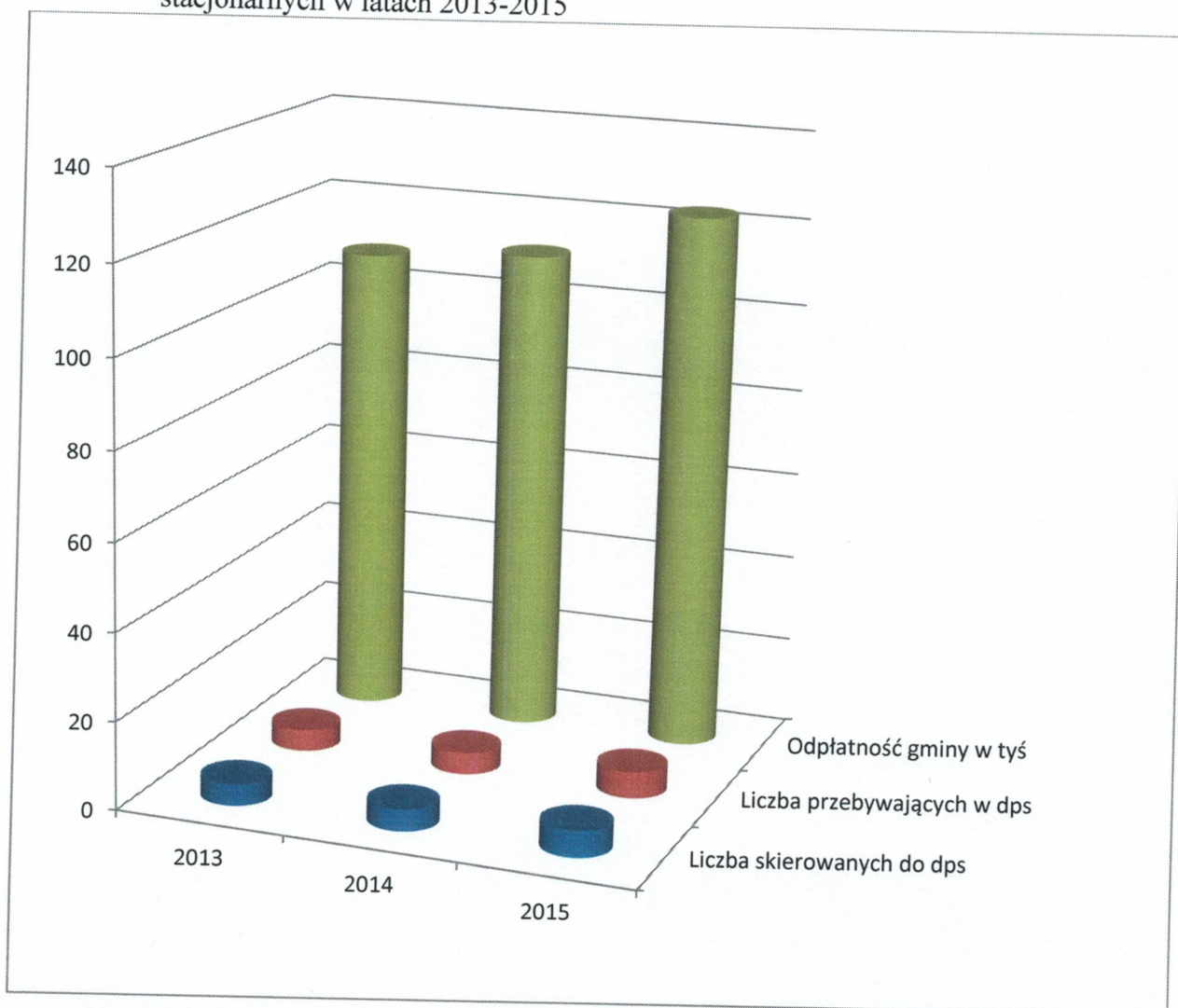
Wyszczególnienie / rok	2013 r.	2014 r.	2015 r.
Liczba osób skierowanych do dps	5	5	6
Liczba osób przebywających w dps	5	5	6
Odpłatność gminy za pobyt w dps	108.230,87	111.334,49	123.423,21

Źródło: Opracowanie własne OPS w Pilchowicach

Analizując powyższe dane odnosząc liczbę osób przebywających w danym roku w jednostce stacjonarnej do kwoty odpłatności poniesionej przez Gminę należy stwierdzić tendencję wzrostową kosztów opłat za pobyt mieszkańca. Za bezpośrednią przyczynę zależności pomiędzy ilością osób przebywających w DPS a kosztami ponoszonymi przez Gminę należy uznać wzrost kosztów utrzymania mieszkańca w DPS.

Wykres 7. Liczba osób skierowanych i przebywających w domach pomocy społecznej oraz odpłatność gminy za pobyt mieszkańców w tego rodzaju placówkach stacjonarnych w latach 2013-2015

Źródło: Opracowanie własne OPS w Pilchowicach

8. Edukacja

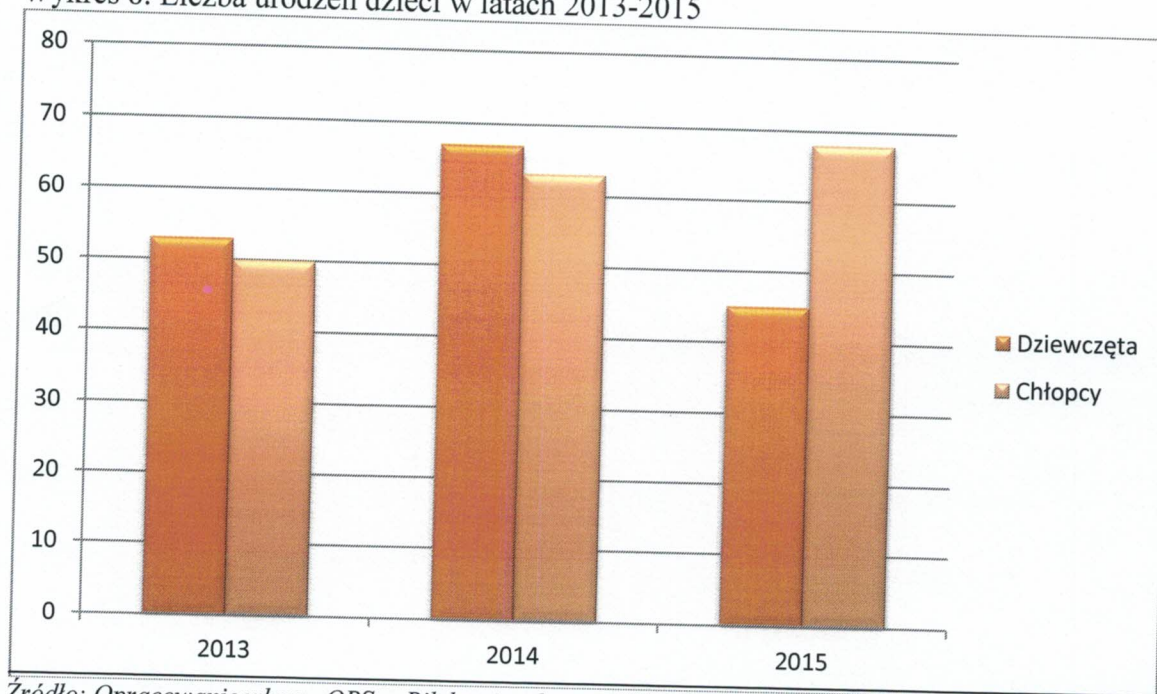
Aktualna sieć przedszkoli, szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego zaspakaja rzeczywiste oczekiwania społeczne. Jednak ciągle poszukiwanie rozwiązań zmierzających do podnoszenia jakości pracy szkoły uzasadniają potrzebę wypracowywania nowych racjonalnych rozwiązań w zakresie optymalizacji sieci placówek oświatowych.

Placówki

W latach 2013-2015 Gmina Pilchowice prowadziła następujące placówki oświatowe:

1. Publiczne Przedszkole w Nieborowicach,
2. Zespół Szkół w Pilchowicach.
3. Zespół Szkolno-Przedszkolny w Wilczy,
4. Zespół Szkolno-Przedszkolny w Stanicy,
5. Zespół Szkolno-Przedszkolny w Żernicy.

Wykres 8. Liczba urodzeń dzieci w latach 2013-2015

Źródło: Opracowanie własne OPS w Pilchowicach

Analiza zawartych danych wskazuje, że w Gminie Pilchowice liczba urodzeń dzieci w latach 2013 – 2015 wzrasta i maleje. Dokonując porównania roku 2013 z 2015 wynika, że liczba nowo narodzonych dzieci w Gminie Pilchowice wzrosła o 10.

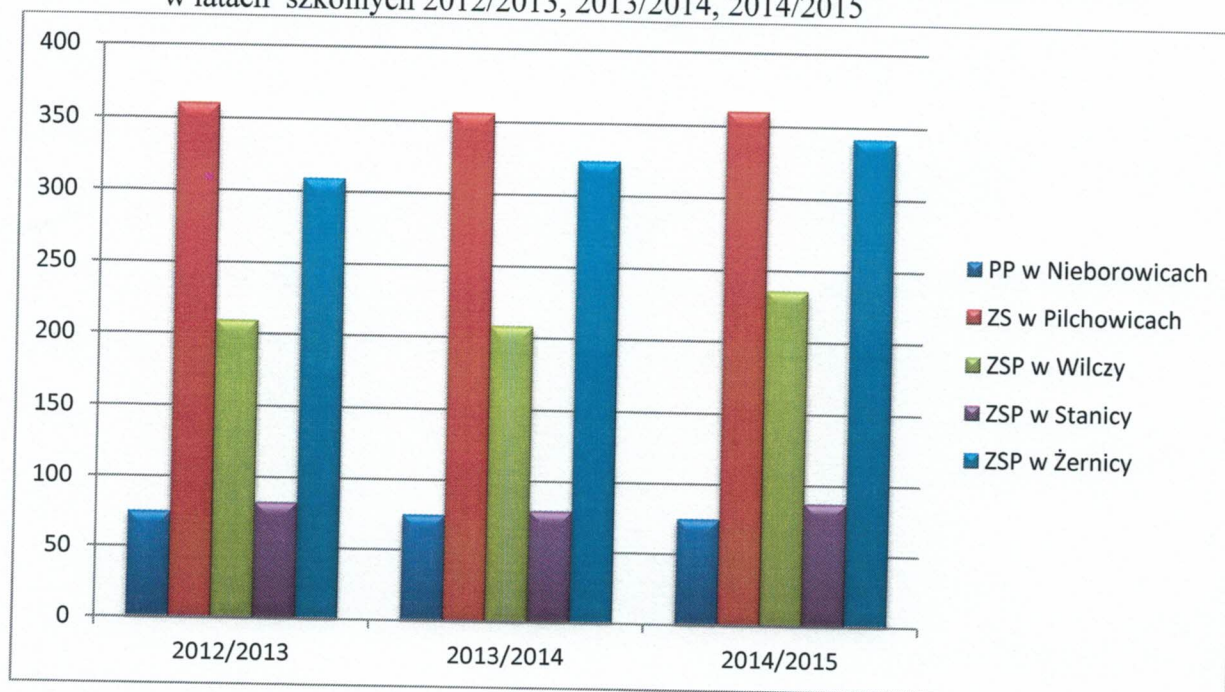
Tabela 21. Liczba uczniów w placówkach oświatowych w Gminie Pilchowice w latach szkolnych 2012/2013, 2013/2014, 2014/2015

Nazwa placówki/rok szkolny	2012/2013	2013/2014	2014/2015
PP w Nieborowicach	75	75	75
ZS w Pilchowicach	360	356	360
ZSP w Wilczy	209	208	236
ZSP w Stanicy	82	79	87
ZSP w Żernicy	309	324	342
Razem	1035	1042	1100

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Pilchowicach

Analiza zawartych danych wskazuje, że w Gminie Pilchowice ilość uczniów zwiększa się corocznie. Dokonując porównania roku szkolnego 2012/2013 z rokiem szkolnym 2014/2015 liczba uczniów w Gminie Pilchowice wzrosła o 75.

Wykres 9. Porównanie liczby uczniów w placówkach oświatowych w Gminie Pilchowice w latach szkolnych 2012/2013, 2013/2014, 2014/2015

Źródło: Opracowanie własne OPS w Pilchowicach

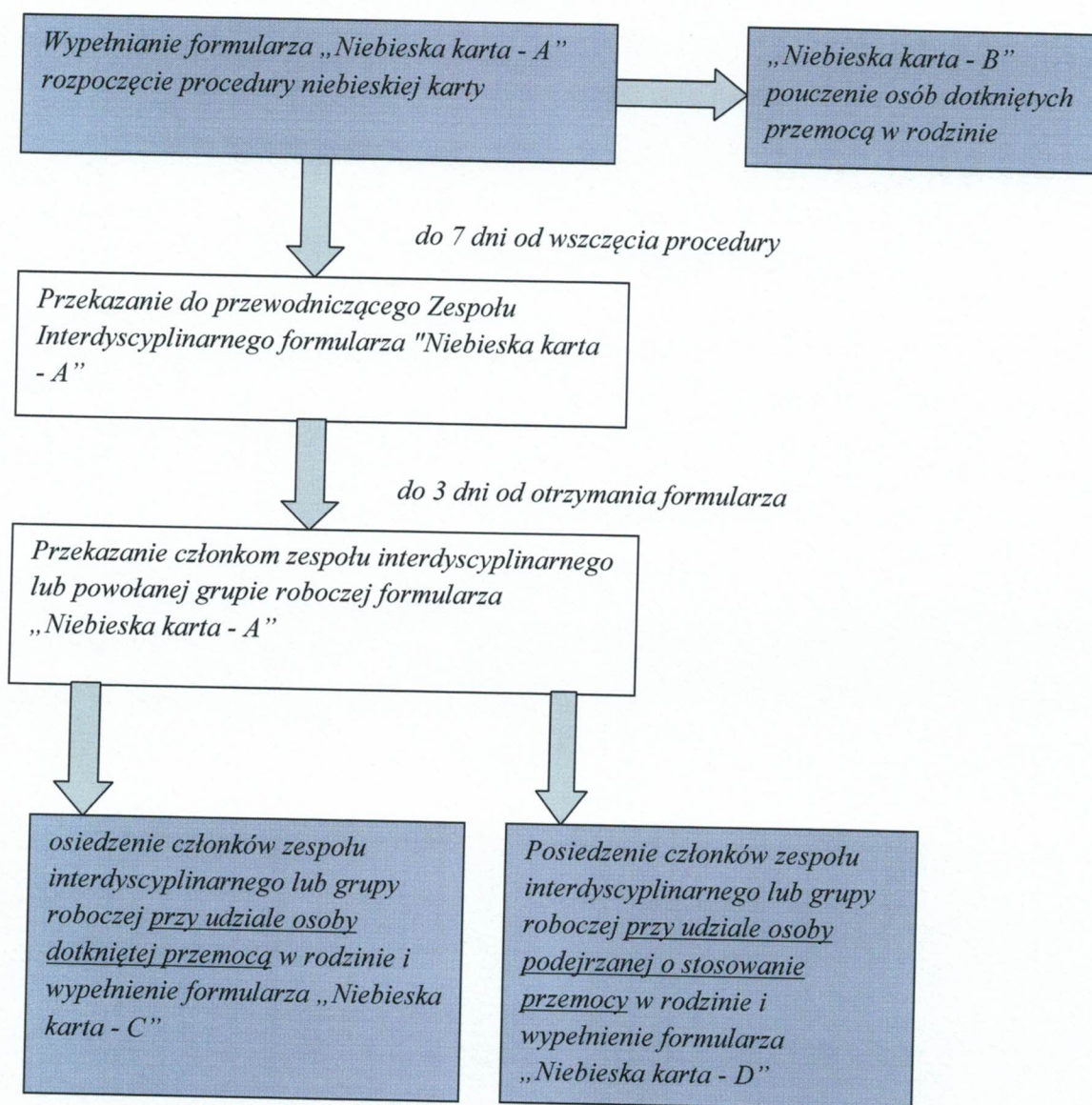
9. Przemoc w rodzinie

Przemoc rozumiana jest jako akt godzący w wolność osobistą jednostki i zmuszanie jej do zachowań niezgodnych z własną wolą. Przenosi się ona również na grunt rodzinny i jest w nim często spotykanym zjawiskiem, niezależnym od kultury, środowiska, wyznania, wykształcenia, poziomu intelektualnego czy przynależności do grupy społecznej. Przemoc w rodzinie to niewątpliwie zachowanie, które poniża jednostkę, powoduje obrażenia fizyczne, często jednocześnie naruszając w ten sposób prawo. Rzadko jest to incydent jednorazowy. Zazwyczaj staje się jednym z wielu ogniw łańcucha agresji. Na terenie Gminy Pilchowice, zgodnie z przepisami ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie funkcjonuje Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. W skład Zespołu Interdyscyplinarnego wchodzi przedstawiciele:

- Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pilchowicach
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Sądu Rejonowego w Gliwicach
- Komisariatu Policji w Knurowie
- placówek oświatowych z terenu Gminy Pilchowice
- NZOZ w Żernicy

Zespół interdyscyplinarny jest elementem tworzonego przez gminę systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i realizuje działania określone w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2011-2021 przyjętym Uchwałą Nr III/16/10 Rady Gminy Pilchowice z dnia 29 grudnia 2010 r.

Schemat nr 1. Procedura „Niebieskie Karty”.

Źródło: Diagnoza dotycząca realizacji zadań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie wykonywanych przez zespoły interdyscyplinarne/ grupy robocze, a także realizacji procedury „Niebieskie Karty” w oparciu o rozporządzenie w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”. Raport z badań zrealizowanych na zamówienie ministerstwa pracy i polityki społecznej przez instytut badawczy Millward Brown SMG/KRC. Grudzień 2012.

Tabela 22. Liczba realizowanych procedur „Niebieska Karta” w latach 2013 - 2015

Wyszczególnienie/rok	2013	2014	2015
Liczba niebieskich kart	8	8	10
Liczba powołanych grup roboczych	8	8	6
Liczba spotkań grup roboczych z ofiarą i sprawcą przemocy	16	16	20
Liczba zamkniętych niebieskich kart”	1	15	5

Źródło: Opracowanie własne OPS w Pilchowicach

Powyższe zestawienie danych obrazuje nieznaczny wzrost odnotowanej przemocy domowej porównując dane z lat 2013-2015. Natomiast powodem zakończenia procedury „Niebieskie Karty” było ustanie przemocy w rodzinie i uzasadnione przypuszczenie o zaprzestaniu dalszego jej stosowania m. in. z powodu zmiany miejsca zamieszkania sprawcy przemocy. Monitorowanie sytuacji rodzin, wobec których zakończono procedurę „Niebieskie Karty” odbywa się najczęściej przez pracowników socjalnych oraz dzielnicowych.

10. Przestępczość

Przestępczość – jest to zbiór czynów zabronionych ustawowo pod groźbą kary, a popełnionych na obszarze danej jednostki terytorialnej. Przestępczość jest zjawiskiem społecznym. Charakteryzuje się następującymi cechami:

- stanowi zagrożenie dla obowiązującego porządku prawnego,
- wyraża się we wzroście liczby osób, które popełniły przestępstwa w stosunku do ogółu ludności.

Wyróżnić można kilka czynników wpływających na zjawisko przestępczości. Zalicza się do nich gęstość zaludnienia, udział kobiet i nieletnich w ogólnej liczbie ludności, a także poziom urbanizacji, bezrobocie, ubóstwo, poziom zamożności oraz warunki życia ludności.

Tabela 23. Rodzaje zdarzeń odnotowanych przez policję w Gminie Pilchowice w latach 2013-2015

Rodzaje i liczba zdarzeń	Rok		
	2013	2014	2015
Interwencje	651	685	655
w tym: interwencje domowe	104	99	82
Zdarzenia w ruchu drogowym	62	94	90
w tym: kolizja drogowa	48	78	73
Kierujący w stanie po użyciu alkoholu	4	3	6
Kierujący w stanie nietrzeźwości	10	13	11
Zaistniałe przestępstwa kryminalne	108	121	124
Razem zaistniałe zdarzenia	821	900	869

Źródło: Komisariat Policji w Knurowie

Analiza zawartych danych wskazuje, że w Gminie Pilchowice w porównaniu 2015 z 2014 rokiem zmalała liczba interwencji i liczba zdarzeń w ruchu drogowym, natomiast wzrosła liczba przestępstw kryminalnych i liczba osób kierujących w stanie po spożyciu alkoholu.

Tabela 24. Przepęstwa dokonywane na terenie Gminy Pilchowice w latach 2013-2015

Rodzaj przepęstwa	Rok		
	2013	2014	2015
Przepęstwa przeciwko Źyciu i zdrowiu	10	28	18
Przepęstwa przeciwko mieniu	39	43	54
Przepęstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajowości	0	0	0
Przepęstwa przeciwko rodzinie i opiece	4	3	7
Przepęstwa przeciwko wolności	0	0	0
Przepęstwa narkotykowe z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii	0	0	1
Przepęstwa gospodarcze, karno – skarbowe, celne i dewizowe	0	0	0
Wypadek nadzwyczajny z udziałem funkcjonariusza	2	4	1
Inne przepęstwa kryminalne	5	4	4
Razem	60	82	85

Źródło: Komisariat Policji w Knurowie

Z danych zawartych z powyższej tabeli wynika, że ogólna liczba przepęstw w roku 2015 jest wyższa niż w latach ubiegłych. W 2015 r. odnotowano o 11 więcej niż w roku 2014 przepęstw przeciwko mieniu.

IV. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest podstawą do zdiagnozowania i sformułowania podstawowych problemów i zagadnień strategicznych. Jest skuteczną metodą identyfikacji słabych i silnych stron organizacji oraz badania szans i zagrożeń, jakie stoją przed polityką społeczną gminy.

Analiza SWOT zawiera określenie czterech grup czynników:

„mocnych stron” - uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią silne strony polityki społecznej, i które należy wykorzystać sprzyjając będą jej wzmocnieniu;

„słabych stron” - uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią słabe strony polityki społecznej, i które nie wyeliminowane będą ją osłabiać;

„szans” - uwarunkowań zewnętrznych, które nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności gminy, ale mogą być traktowane jako szanse i przy odpowiednio podjętych działaniach, wykorzystane jako czynniki sprzyjające rozwiązywaniu problemów społecznych;

„zagrożeń” - uwarunkowań zewnętrznych, które także nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności gminy, ale które mogą stanowić zagrożenie dla rozwiązywania problemów społecznych.

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • dobrze zdiagnozowane problemy społeczności lokalnej, • działalność instytucji pracujących na rzecz osób potrzebujących (KP, GOPS, PCPR, PUP, kuratorzy), • współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rodzin, • dostępność do bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego, realizowanego przez jednostki publiczne i organizacje samorządowe, • wykwalifikowana i kompetentna, stale doskonaląca swoje umiejętności kadra pomocy społecznej, • dobre rozeznanie środowiska lokalnego przez pracowników służb pomocy społecznej, pedagogów szkolnych, • otwartość ośrodka pomocy społecznej i samorządu gminnego na współpracę ze środowiskiem lokalnym, • ogólnie dostępna oferta pomocy i różnorodność form wsparcia w zakresie bezrobocia, uzależnień, przeciwdziałania przemocy w rodzinie i innych problemów dotyczących mieszkańców; • oferty sportowe i kulturalne oraz baza lokalowa, • funkcjonowanie na terenie gminy placówek służby zdrowia, • wdrażanie programów i projektów ukierunkowanych na rozwiązywanie problemów mieszkańców Gminy Pilchowice • otwartość na nowe rozwiązania. 	<ul style="list-style-type: none"> • niska aktywność społeczna i zawodowa mieszkańców, • niewystarczająca oferta socjalna dla rodzin, • niewystarczający system informacyjny, koordynacji i współpracy między instytucjami oraz organizacjami pozarządowymi, • mała świadomość i gotowość społeczna w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej, • istnienie szarej sfery zatrudnienia, • brak nawyków korzystania z rodzinnego poradnictwa specjalistycznego, • zbyt mała aktywność w zakresie organizacji grup wsparcia i grup samopomocowych, • niewystarczająca ilość propozycji spędzania czasu wolnego oraz socjoterapii dla młodzieży zagrożonej demoralizacją, • ograniczona liczba miejsc w przedszkolach, • brak mieszkań chronionych i socjalnych, • brak poradni rodzinnych, • wysoki poziom długotrwałego bezrobocia i wysoka stopa bezrobocia.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • wzrost jakości usług świadczonych przez podmioty realizujące zadania pomocy społecznej, • regulacje prawne bardziej przyjazne rodzinie, • zmiana mentalności społecznej w kwestii postrzegania rodzin dysfunkcyjnych, • wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami wspierającymi rodzinę, • utrzymanie stanowiska pracy asystenta rodziny, • funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup roboczych, 	<ul style="list-style-type: none"> • alienacja społeczna, • preferowanie konsumpcyjnego stylu życia, • ubożenie społeczeństwa i osłabianie się funkcji opiekuńczej rodziny, • brak perspektyw kształcenia adekwatnego do późniejszych możliwości zatrudnienia, • rosnące bezrobocie, • niestabilny system prawny w zakresie wspierania rodziny i pomocy społecznej, • niewydolność systemu wymiaru sprawiedliwości, • niechęć pozyskiwania środków na realizację projektów miękkich z zakresu

<ul style="list-style-type: none"> • możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych, m.in. przez wykorzystanie środków projektu systemowego z Europejskiego Funduszu Społecznego celem przeciwdziałania marginalizacji i wykluczeniu społecznemu rodzin zagrożonych, • prospołeczna polityka państwa, • rozwijający się wachlarz instrumentów prawnych w zakresie pomocy społecznej. 	<p>polityki społecznej wynikająca z trudności w ich realizacji,</p> <ul style="list-style-type: none"> • brak świadomości problemu i umiejętności szukania pomocy przez rodziny dysfunkcyjne, • rosnąca ilość rodzin wieloprotblemowych, • uzależnienie rodzin od pomocy społecznej oraz zjawisko tzw. „dziedziczenia biedy”
--	---

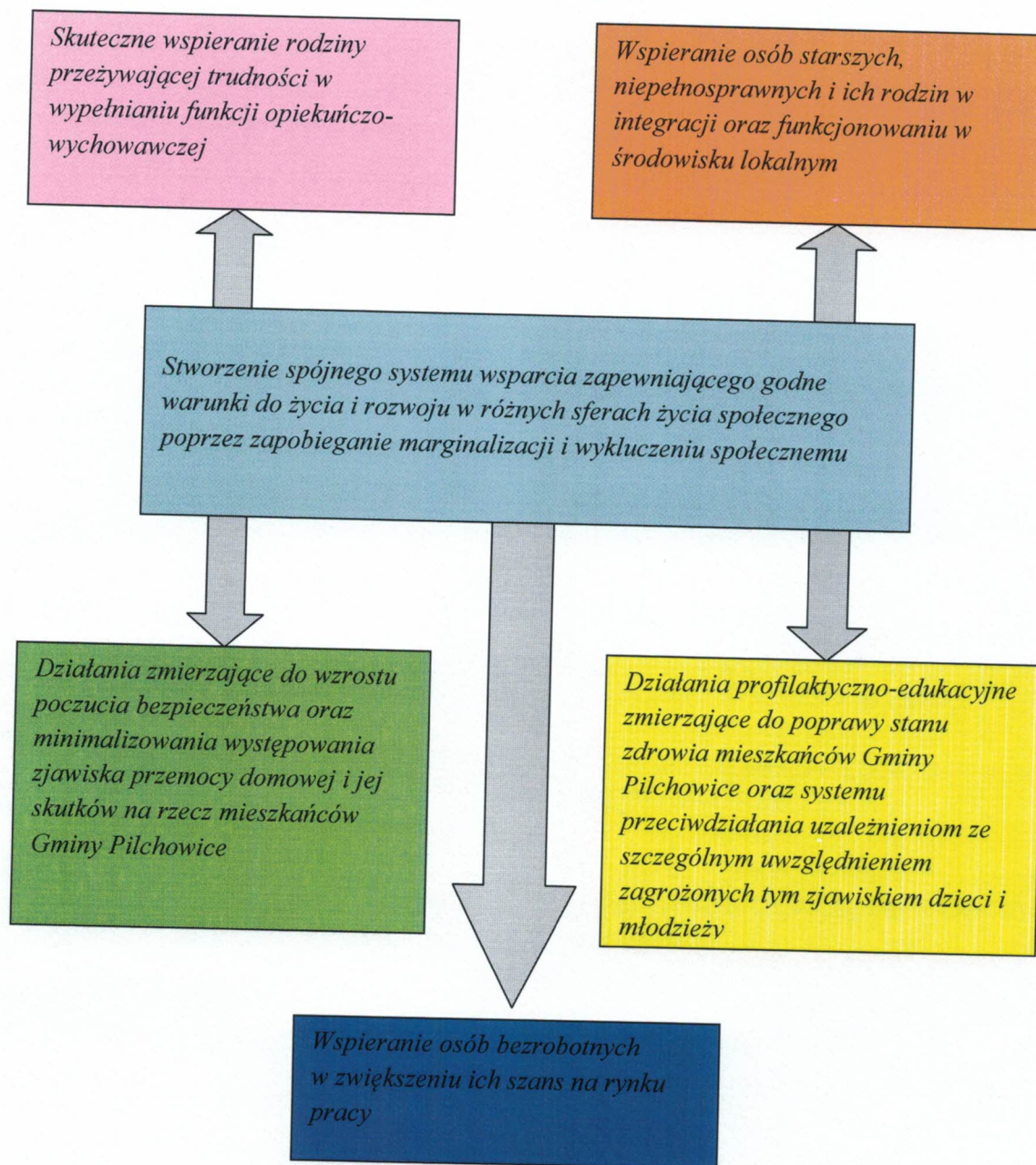
V. Adresaci strategii

Kluczowym zadaniem władz Gminy Pilchowice jest zapewnienie wysokiego poziomu życia swoim mieszkańcom, a więc stworzenie możliwości i warunków do rozwoju we wszystkich dziedzinach życia. Na szczególną uwagę zasługują osoby, które z takich czy innych przyczyn samodzielnie nie są w stanie włączyć się w szereg przemian podnoszących warunki życiowe społeczności lokalnej. Specjalistyczne wsparcie tych osób stworzy im szansę do rozwoju, a co za tym idzie przełoży się na spadek liczby osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w gminie. Zakres zadań związanych ze sferą społeczną oddziałującą na standard życia mieszkańców jest bardzo szeroki. Wizja rozwoju gminy zostanie zrealizowana poprzez działania z zakresu: pomocy społecznej, sportu rekreacji, turystyki, edukacji, kultury i opieki zdrowotnej. Zgodnie z powyższym założeniem, adresatami Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych są mieszkańcy Gminy Pilchowice, zarówno osoby samotne jak i rodziny, którzy wymagają pomocy w odzyskaniu sił, wiary w siebie i zdolności do samodzielnego funkcjonowania w środowisku lokalnym.

VI. Cele strategii

Schemat nr 2. Stworzenie spójnego systemu wsparcia zapewniającego godne warunki do życia i rozwoju mieszkańców Gminy Pilchowice w różnych sferach życia społecznego poprzez zapobieganie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu .

Źródło: Opracowanie własne OPS w Pilchowicach

VII. Cele operacyjne

Cel operacyjny I

Skuteczne wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczej

Cele szczegółowe	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki i ewaluacja	Przewidywane efekty	Źródła finansowania	Termin realizacji
<p>1. Wspieranie rodzin z dziećmi w prawidłowym funkcjonowaniu w środowisku.</p> <p>1.1. Systematyczna praca socjalna z rodziną.</p> <p>1.2. Wsparcie finansowe rodzin żyjących w niedostatku.</p>	<p>GOPS, PCPR w Gliwicach, Urząd Gminy</p>	<p>Liczba rodzin objętych pomocą społeczną; Liczba rodzin objętych pracą socjalną; Liczba wydanych Kart Dużej Rodziny</p>	<p>Poprawa funkcjonowania rodzin z dziećmi. Zmniejszenie liczby dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych i innych.</p>	<p>Budżet Gminy, Środki zewnętrzne</p>	<p>2017-2026</p>
<p>2. Organizacja czasu wolnego dla dzieci i młodzieży.</p> <p>2.1. Organizacja wycieczek letniego dla dzieci z rodzin ubogich i dysfunkcyjnych.</p> <p>2.2. Utrzymanie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży /świetlice środowiskowe/</p>	<p>GOPS, GKRPA, placówki oświatowe na terenie Gminy Pilchowice, GOK, GBP, organizacje pozarządowe- kluby sportowe</p>	<p>Liczba dzieci korzystających z wycieczek; Ilość dzieci korzystających ze świetlic środowiskowych i innych form wsparcia dziennego organizowanych przez GOK</p>	<p>Zmniejszenie zagrożeń wynikających z braku opieki w czasie wolnym od nauki. Rozwijanie zainteresowań i zdobywanie nowych umiejętności.</p>	<p>Budżet Gminy, Środki zewnętrzne</p>	<p>2017-2026</p>
<p>3. Pomoc dzieciom z rodzin zagrożonych pozbawieniem lub ograniczeniem władzy rodzicielskiej poprzez wprowadzenie pracy asystenta rodziny.</p> <p>3.1. Zapewnienie warunków dla działania rodzin wspierających.</p>	<p>GOPS, PCPR w Gliwicach, Urząd Gminy</p>	<p>Monitorowanie działań; Analiza danych; Liczba zatrudnionych asystentów rodziny. Liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny.</p>	<p>Stworzenie środowiska przyjaznego dzieciom i ich rodzicom. Poprawa funkcjonowania rodzin biologicznych.</p>	<p>Budżet Gminy, Środki zewnętrzne</p>	<p>2017-2026</p>
<p>4. Realizacja Programu Wspierania Rodziny w Gminie Pilchowice oraz opracowanie nowego programu.</p>	<p>GOPS, Urząd Gminy</p>	<p>Uchwała Rady Gminy Pilchowice w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Pilchowice na lata 2017-2019</p>	<p>Wielopłaszczyznowe wsparcie rodziny w wypełnieniu swoich funkcji poprzez: - kształtowanie prawidłowych wzorów funkcjonowania rodziny, - tworzenie nowych form pomocy rodzinie, - aktywizowanie społeczności do harmonijnej współpracy na rzecz rodziny, - pomoc w opiece i wychowaniu dziecka.</p>	<p>Budżet Gminy</p>	<p>2017-2026</p>

CEL OPERACYJNY II

Wspieranie osób bezrobotnych w zwiększaniu szans na rynku pracy

Cele szczegółowe	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki i ewaluacja	Przewidywane efekty	Źródła finansowania	Termin realizacji
1. Opracowanie i realizacja projektów/ programów służących aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych.	GOPS, Urząd Gminy, PUP w Gliwicach	Liczba zrealizowanych projektów/ programów; Liczba osób bezrobotnych, które zostały objęte pomocą w ramach projektu/ programu;	Poprawa sytuacji materialnej. Poprawa kondycji psychicznej. Możliwość nabycia nowych umiejętności zawodowych lub/i doświadczenia zawodowego. Możliwość podjęcia stałego zatrudnienia	EFS – POKL, Budżet Gminy, Środki zewnętrzne	2017-2026
2. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych.	GOPS, Urząd Gminy, PUP w Gliwicach	Liczba osób, które zostały objęte pomocą zgodnie z art. 34 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy; Liczba osób bezrobotnych objętych pomocą finansową GOPS w Piłchowicach	Poprawa sytuacji materialnej. Poprawa kondycji psychicznej. Możliwość nabycia nowych umiejętności zawodowych lub/i doświadczenia zawodowego. Możliwość podjęcia stałego zatrudnienia.	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	2017-2026
3. Podejmowanie współpracy w zakresie upowszechniania informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej, usłudze pośrednictwa pracy oraz szkoleniach.	GOPS, Urząd Gminy, PUP w Gliwicach	Liczba zawartych porozumień/umów o współpracy	Możliwość podjęcia stałego zatrudnienia. Przekwalifikowanie zawodowe. Nabycie umiejętności poszukiwania zatrudnienia.	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	2017-2026

CEL OPERACYJNY III

Działania zmierzające do wzrostu poczucia bezpieczeństwa występowania zjawiska przemocy domowej i jej skutków na rzecz mieszkańców Gminy Pilchowice

Cele szczegółowe		Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki i ewaluacja	Przewidywane efekty	Źródła finansowania	Termin realizacji
1.	Rozbudowa systemu monitoringu obiektów i przestrzeni publicznych o szczególnie wysokim stopniu realnego zagrożenia bezpieczeństwa publicznego i/lub zakłócenia porządku publicznego.	GOPS, Urząd Gminy, Komisariat Policji w Knurowie	Liczba środowisk objętych monitorowaniem; Liczba patroli policji;	Spadek przestępczości	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	2017-2026
2.	Realizacja działań edukacyjnych, profilaktycznych i prewencyjnych zmierzających do ograniczenia zagrożenia bezpieczeństwa publicznego	GOPS, Urząd Gminy, Komisariat Policji w Knurowie, placówki oświatowe na terenie Gminy Pilchowice, GOK	Liczba osób uczestniczących w spotkaniach, pogadankach, konkursach, warsztatach; Liczba podmiotów prowadzących ww. działania; Liczba podjętych działań.	Wzrost świadomości mieszkańców	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	2017-2026
3.	Realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Pilchowice na lata 2017 – 2019	GOPS, Urząd Gminy, KP w Knurowie, PCPR – Punkt Interwencji Kryzysowej, ZI, GKRP, Oświata, NZOZ, SR w Gliwicach	Liczba podmiotów realizujących działania w ramach Programu; Liczba osób i/lub rodzin korzystających ze wsparcia w ramach realizacji Programu.	Wzrost świadomości mieszkańców w zakresie społecznie pożądanego modelu rodziny prowadzący do zmniejszenia trudności w pełnieniu funkcji związanych z opieką, wychowaniem i skuteczną ochroną dzieci i młodzieży w rodzinach	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	2017-2026
4.	Realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2011-2021 w Gminie Pilchowice	GOPS, Urząd Gminy, KP w Knurowie, PCPR – Punkt Interwencji Kryzysowej, ZI, GKRP, Oświata, NZOZ, SR w Gliwicach	Liczba podmiotów realizujących działania w ramach Programu; Liczba spotkań ZI; Liczba spotkań grup roboczych; Liczba realizowanych procedur NK; Liczba monitoringów;	Zmniejszenie skali zjawiska przemocy domowej.	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	2017-2026

<p>5. Współpraca międzyinstytucjonalna prowadząca do zapobiegania i powstrzymania zjawiska przemocy domowej .</p>	<p>GOPS, Kuratorzy i Sądy, KP w Knurowie, PCPR, ZI, GKRPA, Oświata, NZOZ,</p>	<p>Jak wyżej</p>	<p>Jak wyżej</p>	<p>Budżet Gminy Środki zewnętrzne</p>	<p>2017-2026</p>
<p>6. Minimalizowanie potencjalnych przyczyn występowania przemocy w rodzinie poprzez zaspokojenie jej podstawowych potrzeb (udzielanie pomocy finansowej, rzeczowej, świadczenia rodzinne, świadczenie pracy socjalnej).</p>	<p>GOPS, Urząd Gminy</p>	<p>Liczba i formy udzielanej pomocy; Liczba rodzin i dzieci w tych rodzinach objętych pomocą.</p>		<p>Budżet Gminy Środki zewnętrzne</p>	<p>2017-2026</p>
<p>7. Realizacja działań edukacyjnych, profilaktycznych i prewencyjnych zmierzających do ograniczenia występowania zjawiska przemocy domowej.</p>	<p>GOPS, Urząd Gminy, oświata, NZOZ, PCPR w Gliwicach, KP w Knurowie</p>	<p>Liczba osób uczestniczących w spotkaniach, pogadankach, konkursach, warsztatach; Liczba podmiotów prowadzących ww. działania; Liczba podjętych działań</p>	<p>Wzrost świadomości mieszkańców</p>	<p>Budżet Gminy Środki zewnętrzne</p>	<p>2017-2026</p>

CEL OPERACYJNY IV

Wspieranie osób starszych, niepełnosprawnych i ich rodzin w integracji i funkcjonowaniu w środowisku lokalnym

Cele szczegółowe	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki i ewaluacja	Przewidywane efekty	Źródła finansowania	Termin realizacji
<p>1. Wzrost aktywności społecznej osób starszych i niepełnosprawnych poprzez zwiększenie dostępności do dziennych placówek wsparcia, klubów, grup wsparcia oraz imprez kulturalnych.</p>	<p>GOPS, Urząd Gminy, PCPR w Gliwicach, Stowarzyszenia i Organizacje, Związek Emerytów i Rencistów, GOK</p>	<p>Liczba placówek dziennego wsparcia promujących zdrowy i aktywny styl życia wśród osób starszych i niepełnosprawnych; Liczba spotkań integracyjno – towarzyskich.</p>	<p>Integracja osób starszych i niepełnosprawnych ze społeczeństwem; Wyrównywanie poziomu życia seniorów i osób niepełnosprawnych; Rehabilitacja społeczna; Pobudzanie aktywności osób starszych i niepełnosprawnych.</p>	<p>Budżet Gminy Środki zewnętrzne</p>	<p>2017-2026</p>
<p>2. Wsparcie rodziny w zapewnieniu opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi i pozostawienie ich w środowisku naturalnym.</p>	<p>GOPS, Urząd Gminy, NZOZ, Stowarzyszenia</p>	<p>Liczba świadczeń medycznych realizowanych w warunkach domowych Liczba osób objętych pomocą w formie usług opiekuńczych; Liczba niepełnosprawnych dzieci uczęszczających do przedszkoli i szkół</p>	<p>Zmniejszenie czasu oczekiwania na przyznanie usług opiekuńczych; Zmniejszenie liczby osób kierowanych do domów pomocy społecznej; Organizacja dziennej opieki dla osób wymagających wsparcia; Aktywizacja zawodowa osób nieaktywnych zawodowo, które opiekują się niepełnosprawnym dzieckiem; Wyjście z izolacji i osamotnienia osób nieaktywnych zawodowo, które opiekują się niepełnosprawnym dzieckiem</p>	<p>Budżet Gminy Środki zewnętrzne</p>	<p>2017-2026</p>
<p>3. Realizacja zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych i starszych.</p>	<p>GOPS, Urząd Gminy, PCPR w Gliwicach, Stowarzyszenia</p>	<p>Liczba osób korzystających z WTZ; Liczba osób uczęszczających do ŚDS; Liczba osób korzystających z dofinansowania do: turnusów, rehabilitacyjnych, sportu, kultury, rekreacji i turystyki, zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny,</p>	<p>Wydatki na instrumenty i usługi rynku pracy; Jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej lub rolniczej albo wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej Zapewnienie opieki, rozwijanie psychofizycznych sprawności uczestników oraz podstawowych i specjalistycznych umiejętności zawodowych; Zapewnienie poczucia bezpieczeństwa osobom uczestniczącym w Warsztatach Terapii Zajęciowej;</p>	<p>Budżet Gminy Środki zewnętrzne, PFRON</p>	<p>2017-2026</p>

			przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych w związku z indywidualnymi potrzebami;	Zapewnienie opieki osobom przewlekłe psychicznie chorych, upośledzonym umysłowo i wykazującym inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych; Zapewnienie poczucia bezpieczeństwa rodzinom osób uczęszczających do Środowiskowych Domów Samopomocy; Aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych; Zwiększenie liczby osób niepełnosprawnych uczestniczących w organizowanych imprezach; Poprawa sytuacji psychofizycznej uczestników turnusów rehabilitacyjnych; Likwidacja lub ograniczenie barier architektonicznych; Stworzenie możliwości włączenia się do tworzącego się społeczeństwa informacyjnego; Likwidacja lub ograniczenie bariery w poruszaniu się –umożliwienie uczestnictwa w aktywności społecznej	
--	--	--	--	---	--

CEL OPERACYJNY V					
Działania profilaktyczno – edukacyjne zmierzające do poprawy stanu zdrowia mieszkańców Gminy Pilchowice oraz systemu przeciwdziałania uzależnieniom, ze szczególnym uwzględnieniem zagrożonych tym zjawiskiem dzieci i młodzieży					
Cele szczegółowe	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki i ewaluacja	Przewidywane efekty	Źródła finansowania	Termin realizacji
1. Ochrona i promocja zdrowia – działalność w zakresie profilaktyki zdrowotnej – organizowanie okresowych, przesiewowych działań.	Placówki służby zdrowia, Lokalne media, GKRPA	Liczba osób biorących udział w okresowych badaniach	Poprawa stanu zdrowia mieszkańców	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	2017-2026
2. Prowadzenie działań edukacyjno – informacyjnych dla dzieci i młodzieży w szkołach w formie spotkań	Placówki służby zdrowia; Placówki oświatowe	Liczba uczniów uczestniczących w spotkaniach, pogadankach;	Wzrost świadomości wśród dzieci i młodzieży	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	2017-2026

<p>i pogadanki z przedstawicielami, m. in. służby zdrowia, szkoły, propagujących zdrowy styl życia.</p> <p>3. Wyrównywanie szans edukacyjno-rozwojowych dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych poprzez wsparcie edukacyjne oraz dofinansowanie zajęć dodatkowych i wyrównawczych.</p> <p>4. Monitorowanie sieci punktów sprzedaży alkoholu, w tym przestrzegania zakazu sprzedaży alkoholu nieletnim.</p> <p>5. Podejmowanie działań profilaktyczno – edukacyjnych na rzecz używania alkoholu, narkotyków i innych substancji psychoaktywnych przez dzieci, młodzież i dorosłych.</p> <p>6. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu i innych środków psychoaktywnych i członków ich rodzin poprzez pomoc psychologiczną (prowadzenie terapii indywidualnej, grupowej, rodzinnej), pomoc prawną.</p>	<p>Stowarzyszenia, placówki oświatowe</p> <p>GKRPA; Policja</p> <p>placówki oświatowe, GKRPA, Jednostki ochrony zdrowia</p> <p>GKRPA, Jednostki ochrony zdrowia, PCPR - Punkt Interwencji Kryzysowej</p>	<p>Liczba podmiotów prowadzących ww. działania.</p> <p>Liczba uczniów uczestniczących w tych zajęciach</p> <p>Liczba monitoringów przez przedstawicieli GKRPA</p> <p>Liczba zrealizowanych działań; Liczba podmiotów zaangażowanych w podejmowanie działań</p> <p>Liczba udzielonych porad; Liczba podmiotów udzielających wsparcia; Liczba osób korzystających z pomocy.</p>	<p>Zwiększenie samooceny poprzez uzyskanie lepszych wyników w nauczaniu – zagospodarowanie czasu wolnego</p> <p>Zmniejszenie dostępności do alkoholu wśród dzieci i młodzież</p> <p>Zwiększenie wiedzy dzieci, młodzieży i osób dorosłych w zakresie uzależnień; Wybieranie zdrowego stylu życia.</p> <p>Poprawa sytuacji osób korzystających z pomocy; Poprawa relacji rodzinnych; Zwiększenie dostępności do udzielanych form pomocy.</p>	<p>Budżet Gminy Środki zewnętrzne</p> <p>Budżet Gminy Środki zewnętrzne</p> <p>Budżet Gminy Środki zewnętrzne</p> <p>Budżet Gminy Środki zewnętrzne</p>	<p>2017-2026</p> <p>2017-2026</p> <p>2017-2026</p> <p>2017-2026</p>
--	--	---	---	---	---

VIII. Źródła i ramy finansowe działań przewidzianych do realizacji w ramach strategii

Jednym z warunków realizacji celów zawartych w każdej strategii jest jej finansowanie. Zakłada się, że ramy finansowe „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Pilchowice” obejmują lata 2017-2026, gdyż w tym okresie będą realizowane w sposób ciągły zdefiniowane cele operacyjne i szczegółowe. Przewiduje się, że realizacja proponowanych celów i działań nastąpi przy wykorzystaniu następujących źródeł finansowania:

- środki własne pochodzące z budżetu gminy;
- środki przekazane gminie z budżetu państwa (dotacje);
- środki funduszy krajowych ;
- projekty systemowe i konkursowe w ramach środków z Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej oraz Unii Europejskiej;
- środki pochodzące z funduszy pomocowych Unii Europejskiej (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny).

IX. Wdrażanie, monitoring i ewaluacja Strategii.

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest procesem, w który zaangażowane powinny być wszystkie podmioty działające w obszarach objętych Strategią. Działania opisane w Strategii skierowane są nie tylko do osób i grup defaworyzowanych, ale skierowane są do całej społeczności Gminy Pilchowice. Istotnym elementem realizacji założeń i celów Strategii jest monitoring jej wdrażania, który wymaga operacjonalizacji celów, ich mierzenia i analizowania.

Cele monitoringu:

Monitoring ma na celu uzyskanie informacji na temat realizacji planowanych działań w zakresie ich czasu realizacji, założeń, źródeł finansowania oraz przełożenia na osiągnięcie rezultatów.

Prowadzony monitoring zmieniających się potrzeb, a także problemów społecznych umożliwi dostosowanie usług publicznych do zmieniających się okoliczności.

Ewaluacja ma na celu uzyskanie informacji, czy osiągnięto zakładane rezultaty oraz czy pozwoliły one i w jakim stopniu na realizację celów strategii.

Cele ewaluacji to również:

- doskonalenie działań podejmowanych w ramach strategii,
- informacja o efektach wdrażania strategii oraz uzyskanie odpowiedzi na pytania związane z jej realizacją,
- wzrost jakości strategii,
- pogłębienie odpowiedzialności za wdrażanie strategii wśród wszystkich zainteresowanych jej funkcjonowaniem i efektami.

Zebrane informacje w ramach monitoringu i ewaluacji odpowiedzą na pytania czy i do jakiego stopnia cele strategii są odpowiednie do zmieniających się potrzeb i priorytetów na poziomie gminy.

Każde kryterium może być mierzone w różny sposób, co oznacza, że może posiadać różne miary jego wartości (wskaźniki).

Na potrzeby ewaluacji i monitoringu przyjęte zostaną wskaźniki zaplanowane w strategii.

Jednym z narzędzi procesu monitorowania Strategii będzie, każdego roku przedkładana Radzie Gminy, ocena zasobów pomocy społecznej przygotowywana w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej. Monitorowane będą również określone wskaźniki realizacji działań przypisane każdemu z wyznaczonych celów strategicznych. Istotnym narzędziem monitoringu Strategii będzie

również analiza sprawozdań rzeczowo - finansowych oraz efektów pracy innych podmiotów zaangażowanych w realizację Strategii.

Strategia jest dokumentem uwzględniającym programy i projekty, które zostały przyjęte do realizacji bądź będą przyjęte w późniejszym terminie. Ma charakter otwarty, może być ciągle aktualizowana, udoskonalana i mogą być modyfikowane kierunki i sposoby realizacji założonych celów. Będzie służyć także do pozyskiwania funduszy z Unii Europejskiej na realizację projektów ze sfery społecznej. Jej opracowanie posłużyć ma lepszej, bardziej skutecznej, efektywniejszej realizacji działań na rzecz społeczności lokalnej w Gminie Pilchowice.

Ustala się, że nad całością przebiegu procesu monitorowania, a także ewaluacji osiągniętych rezultatów Strategii czuwać będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pilchowicach.

Spis tabel:

Tabela 1. Liczba mieszkańców Gminy Pilchowice w latach 2013-2015 w podziale na sołectwa	str. 8
Tabela 2. Liczba mieszkańców w latach 2013-2015 w podziale ze względu na płeć	str. 9
Tabela 3. Ludność według ekonomicznych grup wiekowych w latach 2013-2015	str. 10
Tabela 4. Liczba urodzeń w latach 2013-2015 w podziale ze względu na płeć	str. 11
Tabela 5. Liczba zgonów w latach 2013-2015 w podziale ze względu na płeć	str. 11
Tabela 6. Migracje wewnętrzne ludności w latach 2013-2015 w podziale na płeć	str. 11
Tabela 7. Liczba osób i rodzin objętych pomocą materialną i socjalną w latach 2013-2015	str. 12
Tabela 8. Typy rodzin objętych pomocą społeczną bez pracy socjalnej w latach 2013-2015	str. 13
Tabela 9. Powody przyznania pomocy społecznej w latach 2013-2015	str. 13
Tabela 10. Ilość dzieci objętych pomocą asystenta rodziny w poszczególnych przedziałach wiekowych w latach 2014-2015	str. 16
Tabela 11. Rodziny zastępcze funkcjonujące na terenie gminy Pilchowice w latach 2013-2015	str. 17
Tabela 12. Charakterystyka osób bezrobotnych w Gminie Pilchowice w latach 2013-2015	str. 17
Tabela 13. Struktura osób bezrobotnych w Gminie Pilchowice w latach 2013-2015 ze względu na wiek	str. 18
Tabela 14. Struktura bezrobotnych w Gminie Pilchowice w latach 2013-2015 ze względu na Wykształcenie	str. 19
Tabela 15. Liczba osób bezrobotnych z terenu Gminy Pilchowice korzystających z różnych form aktywizacji zawodowej w latach 2013-2015	str. 19
Tabela 16. Podejmowane działania przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w 2015 roku	str. 20
Tabela 17. Pomoc udzielona osobom niepełnosprawnym ze środków PFRON w latach 2013-2015	str. 20
Tabela 18. Liczba osób, którym w latach 2013-2015 wydano orzeczenia w Zespole do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Gliwicach.	str. 21
Tabela 19. Starość w danych demograficznych na terenie Gminy Pilchowice w latach 2013-2015	str. 23
Tabela 20. Liczba osób skierowanych i przebywających w domach pomocy społecznej oraz odpłatność gminy za pobyt mieszkańców w tego rodzaju placówkach stacjonarnych w latach 2013-2015	str. 23
Tabela 21. Liczba uczniów w placówkach oświatowych w Gminie Pilchowice w latach szkolnych 2012/2013, 2013/2014, 2014/2015	str. 25
Tabela 22. Liczba realizowanych procedur „Niebieska Karta” w latach 2013 - 2015	str. 28
Tabela 23. Rodzaje zdarzeń odnotowanych przez policję w Gminie Pilchowice w latach 2013-2015	str. 28
Tabela 24. Przestępstwa dokonywane na terenie Gminy Pilchowice w latach 2013-2015	str. 29

Spis wykresów:

Wykres 1. Liczba mieszkańców Gminy Pilchowice w latach 2013-2015 w podziale na Sołectwa	str. 8
Wykres 2. Liczba mieszkańców Gminy Pilchowice w latach 2013-2015 w podziale na płeć	str. 9
Wykres 3. Ludność Gminy Pilchowice w latach 2013-2015 wg ekonomicznych grup wiekowych	str. 10
Wykres 4. Powody przyznania pomocy społecznej w 2015 roku	str. 14
Wykres 5. Struktura osób bezrobotnych w Gminie Pilchowice w latach 2013-2015 ze względu na wiek	str. 18
Wykres 6. Liczba osób, którzy otrzymali orzeczenie o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności w latach 2013-2015	str. 22
Wykres 7. Liczba osób skierowanych i przebywających w domach pomocy społecznej oraz odpłatność gminy za pobyt mieszkańców w tego rodzaju placówkach stacjonarnych w latach 2013-2015	str. 24
Wykres 8. Liczba urodzeń dzieci w latach 2013-2015	str. 25
Wykres 9. Porównanie liczby uczniów w placówkach oświatowych w Gminie Pilchowice w latach szkolnych 2012/2013, 2013/2014, 2014/2015	str. 26

Spis schematów:

- 1) Schemat nr 1. Procedura „Niebieskie Karty” str. 27
- 2) Schemat nr 2. Stworzenie spójnego systemu wsparcia zapewniającego godne warunki do życia i rozwoju mieszkańców Gminy Pilchowice w różnych sferach życia społecznego poprzez zapobieganie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu str. 32

PRZEWODNICZĄCA
RADY GMINY PILCHOWICE

Agata Mosiądz - Kramorz
Agata Mosiądz - Kramorz